

Határozatok Tára

ELEANOR SHARPSTON
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2013. május 30.¹

C-58/12. P. sz. ügy

**Groupe Gascogne SA
kontra**

Európai Bizottság

„Fellebbezés — Verseny — Kartell — A műanyag ipari zsákok ágazata — Bírságok — Az ésszerű határidőn belül lefolytatott tisztességes eljáráshoz való alapvető jog Törvényszék általi megsértése”

Előszó

1. 2011. november 16-án a Törvényszék három külön ítéletet hirdetett ki,² melyekben elutasított különböző, a COMP/38354 – „ipari zsákok”-ügyben hozott bizottsági határozat³ megsemmisítésére irányuló kérelmeket. E határozatban a Bizottság megállapította az EK 81. cikk (jelenleg EUMSZ 101. cikk) súlyos és hosszú időn át tartó megsértését, és ezért számos leányvállalattal és anyavállalataikkal szemben nagy összegű bírságokat szabott ki. E jelen ügy a Törvényszék ezen ítéleteivel szembeni fellebbezések egyike.⁴

2. E fellebbezések azon túl, hogy új versenyjogi kérdéseket vetnek fel, olyan kifogásokat tartalmaznak, amelyek szerint a Törvényszék megsértette az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta) 47. cikkét,⁵ mivel nem hozott határozatot ésszerű határidőn belül. Ezen okból egyértelmű, hogy a Bíróságra az a feladat hárul, hogy e fellebbezéseket mielőbb megvizsgálja. E követelménynek való megfelelés érdekében, tiszteletben tartva annak szükségét, hogy a fordításra kellő idő legyen, a következőképpen osztottam fel a három indítványban tárgyalt kérdéseket.

3. A fő jogszabályi rendelkezések, a kartell és a bizottsági határozathoz vezető eljárás, illetve a kiszabott bírságok leírásával egyetemben, a Gascogne Sack Deutschland ügyben (a továbbiakban: GSD) előterjesztett indítványom⁶ 6–34. pontjában található. Mivel némileg eltérő kérdések merülnek fel az egyes fellebbezésekben azon körülményeket illetően, melyek között az anyavállalatok felelősek a 100%-os tulajdonukban álló leányvállalatok magatartásáért, e kérdést mindhárom indítványban

1 — Eredeti nyelv: angol.

2 — A T-54/06. sz., Kendrion kontra Bizottság ügyben, a T-72/06. sz., GroupeGascogne kontra Bizottság ügyben és a T-79/06. sz., SachsaVerpackungGmbH kontra Bizottság ügyben 2011. november 16-án hozott ítéletek. A három megtámadott ítélet összefoglalóját közzétették angol nyelven. Mindhárom ítélet teljes szövege francia nyelven elérhető a Bíróság honlapjáról. A Kendrion kontra Bizottság ügyben hozott ítélet teljes szövege elérhető holland nyelven is.

3 — Az EK 81. cikk alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP/38354 – „ipari zsákok”-ügy) 2005. november 30-án hozott C(2005) 4634 végleges bizottsági határozat (a továbbiakban: határozat). Az összefoglalót közzétették a Hivatalos Lapban: HL 2007. L 282., 41. o.

4 — A C-40/12. P. sz., Gascogne Sack Deutschland kontra Bizottság ügy, a C-50/12. P. sz., Kendrion kontra Bizottság ügy és a C-58/12. P. sz., Groupe Gascogne kontra Bizottság ügy (a jelen ügy). A határozat Törvényszék előtti megtámadására, majd a Bíróság előtti fellebbezésekre vonatkozó teljes kép kedvéért lásd a lenti 102. pontot.

5 — HL 2010. C 83., 2. o.

6 — Lásd a 4. lábjegyzetet.

vizsgálom. Az azon kifogás által felvetett kérdésekre (különösen a túlzott késedelem megállapítására szolgáló kritériumra, és az ilyen késedelem esetén alkalmazható jogorvoslatokra) vonatkozó elemzésem, amely szerint a Törvényszék nem határozott ésszerű határidőn belül, ezen indítvány 70–150. pontjában található. Az egyes fellebbezők által (például) a Törvényszék ítélete indokolásának megfelelő mivoltát illetően felhozott részletes érvek vizsgálatát természetesen az adott fellebbezéssel kapcsolatos indítvány tartalmazza.⁷

Bevezetés

4. Fellebbezésében a Groupe Gascogne vitatja a Törvényszék által alábbi két versenyjogi fogalmat illetően adott értelmezést: a vállalkozás fogalma és azon elv, mely szerint egy 100%-os tulajdonú leányvállalat által elkövetett jogsértésért való felelősség az anyavállalatnak tudható be. A Groupe Gascogne úgy érvel, hogy amennyiben e jogsértéssel kapcsolatban bármiféle bírság kerül kiszabásra az egyetemleges felelősség alapján, e bírság felső határát (10%-os küszöb) az 1/2003 rendelet⁸ 23. cikkének (2) bekezdése szerint kell megállapítani, a leányvállalat és anyavállalata összevont forgalmát véve figyelembe, és nem az egész cégcsoportot kitevő valamennyi vállalkozás világméretű forgalmát.⁹

Jogszabályok

Az összevont (konszolidált) éves beszámolóról szóló irányelv

5. Az összevont (konszolidált) éves beszámolóról szóló irányelv¹⁰ egyik célkitűzése a meghatározott jogi formájú társaságok – különösen vállalkozást magukba foglaló cégcsoportok – éves beszámolóját szabályozó nemzeti jogszabályok összehangolása.¹¹ Ezen intézkedés további célkitűzése annak biztosítása, hogy az ilyen vállalkozásra vonatkozó pénzügyi információ a részvényesek és harmadik felek rendelkezésére álljon.¹² Az összevont (konszolidált) éves beszámoló készítésének kötelezettsége alá tartozó vállalkozásokat az 1. cikk (1) és (2) bekezdése határozza meg. E vállalkozások közé tartozik valamennyi anyavállalat, amely:

- a) a részvényesek vagy tagok szavazati jogának többségével rendelkezik egy másik vállalkozásban [...]; vagy
- b) jogosult kinevezni vagy visszahívni egy másik vállalkozás ... vezető tisztségviselőinek, az igazgatóság és a felügyelőbizottság tagjainak többségét, és egyidejűleg maga is részvényese vagy tagja annak a vállalkozásnak; vagy

7 — A három fellebbezéshez kapcsolódó indítványok ismertetésére 2013. május 30-án kerül sor.

8 — A Szerződés 81. és 82. cikkében meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanács rendelet (HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.). Az 1/2003 rendelet 43. cikkének (1) bekezdése hatályon kívül helyezte a 17. rendeletet. A Bizottság a határozat 6. részében mindkét rendeletre hivatkozott a kiszabott bírságok jogi alapjaként. A 17. rendelet releváns rendelkezései a 15. cikk (2) bekezdése és a 17. cikk. E rendelkezések visszaköszönnek az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) és (3) bekezdésében és 31. cikkében. Ezen indítványban az 1/2003 rendelet rendelkezéseire történő hivatkozást úgy kell érteni, hogy az a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdésére és 17. cikkére is vonatkozik, mivel ezek nem változtak lényegesen az e fellebbezésben felmerülő kérdésekre vonatkozóan.

9 — A C-413/08. P. sz., Lafarge kontra Bizottság ügyben 2010. június 17-én hozott ítélet (EBHT 2010., I-5361. o.) 102. pontja. A 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése és az ESZAK-Szerződés 65. cikkének (5) bekezdése alapján kiszabott bírság megállapításának módszeréről szóló 1998. évi bizottsági iránymutatás (HL 1998. C 9., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 171. o.) is világméretű forgalmat említ az 1/2003 rendelet 23. cikke (2) bekezdése szerinti 10%-os felső határra hivatkozáskor. ennél fogva ezen indítványban a „világméretű forgalom” kifejezést használok az egész vállalkozáscsoport forgalmára hivatkozáskor.

10 — A Szerződés 54. cikke (3) bekezdésének g) pontja alapján az összevont (konszolidált) éves beszámolóról szóló, 1983. június 13-i 83/349/EGK hetedik tanácsi irányelv (HL 1983. L 193., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. kötet, 1. fejezet, 58. o.).

11 — Lásd az összevont (konszolidált) éves beszámolóról szóló irányelv (1) preambulumbekendését.

12 — Lásd az összevont (konszolidált) éves beszámolóról szóló irányelv (3) preambulumbekendését.

- c) joga van meghatározó befolyást gyakorolni egy vállalkozás ... felett, amelynek maga is részvényese vagy tagja [...]"

6. Az összevont (konszolidált) éves beszámolóról szóló irányelv 16. cikke többek között így szól:

„(1) A konszolidált éves beszámoló a konszolidált éves mérlegből, a konszolidált éves eredménykimutatásból, valamint a kiegészítő mellékletből áll.

[...]

(3) A konszolidált éves beszámolónak megbízható és valós képet kell mutatnia a konszolidálásba bevont vállalkozások eszközeiről, forrásairól, pénzügyi helyzetéről és eredményéről együttesen.”

A megtámadott ítélet összefoglalása

7. A Groupe Gascogne első fokon¹³ azt kérte, hogy a Törvényszék:

- semmisítse meg a határozatot, amennyiben annak a felperes a címzettje, és az bírságot szab ki vele szemben;
- módosítsa a határozatot, amennyiben az a leányvállalatával, a Gascogne Sack Deutschland (a továbbiakban: GSD) társasággal szemben a GSD forgalmának 10%-át meghaladó bírságot szab ki a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdésével ellentétben;
- másodlagosan semmisítse meg a határozat 2. cikkének i) pontját;
- harmadlagosan módosítsa a határozat 2. cikkének i) pontját és csökkentse a Groupe Gascogne-ra és a GSD-re egyetemlegesen kiszabott bírság összegét;
- kötelezze a Bizottságot az eljárás költségeinek viselésére.

8. A határozat megsemmisítése iránti kérelmének alátámasztására a Groupe Gascogne három jogalapra hivatkozik. Először is a Groupe Gascogne úgy érvel, hogy a Bizottság megsértette az EUMSZ 101. cikket, amikor tévesen az egyetemleges felelősségét állapította meg a GSD által elkövetett jogsértésért. Másodszor a Groupe Gascogne arra hivatkozik, hogy a Bizottság tévesen alkalmazta a jogot a határozatban, mivel tévesen értelmezte az EK 81. cikkben szereplő „vállalkozás” fogalmát, és ennek következményeképpen megsértette az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdését azzal, hogy olyan bírságot szabott ki a Groupe Gascogne-nal szemben, amely a Groupe Gascogne világméretű forgalmán, és nem a Groupe Gascogne és a GSD összevont forgalmán alapult (feltételezhetően figyelembe véve a holdingtársaság, a Groupe Gascogne forgalmát, azonban figyelmen kívül hagyva leányvállalatait). Harmadszor a Groupe Gascogne előadja, hogy a vele és a GSD-vel szemben egyetemlegesen kiszabott bírság sérti az arányosság elvét, amennyiben a Bizottság nem biztosította a kiszabott bírság és a műanyagzsák-ágazatban elért tényleges forgalom közötti ésszerű arányt.

9. Az elsőfokú tárgyaláson a Groupe Gascogne három kifogást emelt a Charta által biztosított alapvető jogai megsértésére vonatkozóan. Először a védelemhez való jogának és a Charta 48. cikkében biztosított ártatlanság védelme elvének megsértésére hivatkozott. Másodszorban a határozat indokolásának nem megfelelő mivoltára hivatkozott, ami ekképpen akadályozta a határozat jogszerűségének bármiféle felülvizsgálatát. Harmadszorban a Charta 47. és 49. cikkére hivatkozott, kérve, hogy a Törvényszék a korlátlan felülvizsgálati jogkörét gyakorolva arányos bírságot szabjon ki.

13 — A T-72/06. sz., Groupe Gascogne ügyben hozott ítélet, lásd a fenti 2. lábjegyzetet (a továbbiakban: a megtámadott ítélet).

10. A Törvényszék a megtámadott ítélet 31. pontjában úgy találta, hogy az első, a Groupe Gasconne védelemhez való jogának és az ártatlanság véelme elvének megsértésére vonatkozó kifogás új elemeket tartalmaz, és mint ilyen nem fogadható el.

11. A Törvényszék mind a három jogalapot, következésképpen a keresetet teljes egészében elutasította.

Jogalapok

12. A Groupe Gasconne négy jogalapra hivatkozik.

13. Először is a Groupe Gasconne úgy érvel, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor nem vizsgálta meg az Európai Unió jogrendjében az EUSZ 6.cikk (1) bekezdésének 2009. december 1-jei hatálybalépése következtében megvalósult változások által gyakorolt hatást, különös tekintettel a Charta 48. cikkére.

14. Másodsorban a Groupe Gasconne előadja, hogy a Törvényszék megsértette az EUMSZ 101. cikket és a Charta 48. cikkét, amikor i. a GSD által 1994. január 1-je és 2002. június 26. között elkövetett jogsértésért tévesen a Groupe Gasconne egyetemleges felelősségét állapította meg kizárólag azon az alapon, hogy a GSD a Groupe Gasconne 100%-os tulajdonában álló leányvállalata, és ii. helybenhagyta a határozatot, amennyiben az a Groupe Gasconne egyetemleges felelősségét állapította meg a GSD-vel szemben kiszabott 9,9 millió euró bírság megfizetését illetően.

15. Harmadsorban, és másodlagosan, a Groupe Gasconne arra hivatkozik, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor a „vállalkozás” fogalmát tévesen értelmezte, és ennek következtében a fizetendő bírság kiszámításához a 10%-os felső határt a Groupe Gasconne világméretű forgalma alapján állapította meg, a GSD és anyavállalata összesített forgalma helyett.

16. Negyedsorban, és harmadlagosan, a Groupe Gasconne úgy érvel, hogy a Törvényszék megsértette a Charta 47. cikkét, amennyiben az ügyben nem hozott ésszerű határidőn belül határozatot.

Az első és a második jogalap – az alapvető jogok sérelme és a meghatározó befolyásra vonatkozó vélelem összeegyeztethetlensége – a Charta 48. cikke

17. Első jogalapjában a Groupe Gasconne úgy érvel, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amennyiben úgy találta, hogy a tárgyaláson a Charta státuszában a Lisszaboni Szerződés hatálybalépését követően bekövetkezett változásra vonatkozóan felhozott jogalap elfogadhatatlan. Második jogalapjában a Groupe Gasconne arra hivatkozik, hogy a meghatározó befolyásra vonatkozó vélelem¹⁴, amelynek alapján a GSD által elkövetett jogsértést neki tudták be, összeegyeztethetetlen a tisztességes tárgyaláshoz való alapvető jogával, mivel e vélelem valójában a bűnösség feltételezésén alapul.

18. Az első és a második jogalapot együtt vizsgálom, mivel mindkettő az alapvető jogokkal kapcsolatos kérdéseket vet fel.

14 — Az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében a leányvállalat magatartása betudható az anyavállalatnak, különösen, amikor a leányvállalat nem önállóan határozza meg a saját kereskedelmi politikáját. Ilyen körülmények között az anyavállalat és a leányvállalat egyetlen vállalkozást alkot az EUMSZ 101. cikk értelmében. A Bizottság a bírságokat kiszabó határozatot az anyavállalatnak címezheti anélkül, hogy bizonyítania kellene az utóbbinak a jogsértésben való személyes részvételét. Ha az anyavállalat a leányvállalat tőkéjében 100%-os részesedéssel rendelkezik, fennáll a vélelem, hogy meghatározó befolyást képes gyakorolni a leányvállalatára, és fennáll azon megdönthető vélelem, hogy ténylegesen ilyen befolyást gyakorol (a továbbiakban: a meghatározó befolyásra vonatkozó vélelem). Lásd a C-628/10. P. sz. és C-14/11. P. sz. Alliance One International és Standard Commercial Tobacco kontra Bizottság egyesített ügyekben 2012. július 19-én hozott ítélet (a továbbiakban: Alliance One ügy) 42–46. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

A felek érveinek összefoglalása

A Groupe Gascogne fellebbezése

19. Az első jogalapot illetően a Groupe Gascogne azt kifogásolja, hogy a Törvényszék tévesen járt el, amikor nem vette figyelembe a Lisszaboni Szerződés hatálybalépésével a Chartára ruházott szerződésstátusz hatásait. Továbbá, még ha a Törvényszék helyesen állapította is meg, hogy a védelemhez való jogot és az ártatlanság vélelmének elvét az uniós jog már 2009. december 1-je előtt is biztosította az általános jogelvek alapján, ezen elveknek nincs ugyanolyan jogi kötőerejük, mint a Szerződéseknek. Ennek megfelelően a Charta státuszának módosulása azt jelenti, hogy a biztosított jogokat az uniós bíróságoknak most fokozott szigorral kell alkalmazniuk.

20. A második jogalapot illetően a Groupe Gascogne előadja, hogy a Charta 48. cikkét az emberi jogok európai egyezményének (a továbbiakban: EJE) 6. cikke fényében kell értelmezni. A Charta 48. cikkének értelmezésekor a Bíróságnak figyelembe kell vennie a tagállamok alkotmányait és jogi hagyományait. A meghatározó befolyásra vonatkozó vélelem alkalmazása valójában a bűnösség vélelmeként működik, és mint ilyen, tilos.

21. Ezenfelül a Törvényszék ítéletének azon megállapítással kapcsolatos indokolása hiányos, hogy a Groupe Gascogne ténylegesen gyakorolt-e meghatározó befolyása leányvállalata, a GSD felett. A Groupe Gascogne semmiféle befolyással nem rendelkezett a GSD műanyagzsák-ágazatbeli tevékenységét illetően. A Törvényszék ennél fogva tévesen tudta be a GSD tevékenységét a Groupe Gascogne-nak.

A Bizottság válasza

22. A Bizottság úgy véli, hogy az első jogalap nyilvánvalóan megalapozatlan.

23. Az írásbeli eljárás során semmi sem utalt kifejezetten az ártatlanság vélelmének elvének, illetve a védelemhez való jognak a megsértésére. Ráadásul a Törvényszék nem tagadta meg a Charta státuszában bekövetkezett változás hatásainak vizsgálatát. Csupán arra a következtetésre jutott, hogy e változás nem érinti az ártatlanság vélelmének elvét és a védelemhez való jognak a jogi helyzetét, amelyek már korábban is az uniós jogrend részét alkották. Hatástalan azon érv, mely szerint az általános jogelvek nem bírnak a Szerződéssel azonos jogi kötőerővel.

24. A Bizottság úgy véli, hogy a Groupe Gascogne második jogalapja főszabály szerint elfogadhatatlan, legalábbis hatástalan, de mindenképpen megalapozatlan.

25. Amennyiben a második jogalap olyan kérdésekre vonatkozik, melyekre nem hivatkoztak a Törvényszék előtt, akkor elfogadhatatlan. A Groupe Gascogne első fokon benyújtott írásbeli észrevételei nem tartalmaztak hivatkozást az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: strasbourgi bíróság) az EJE 6. cikkel kapcsolatos ítélkezési gyakorlatára, vagy a francia Conseil Constitutionnel (alkotmánytanács) ítélkezési gyakorlatára. A Groupe Gascogne érve a leányvállalat által elkövetett jogsértésért fennálló felelősség anyavállalatnak történő betudására vonatkozó ítélkezési gyakorlat téves értelmezésén alapul. A Bizottság Kokott főtanácsnoknak az Alliance One ügyben ismertetett indítványára¹⁵ hivatkozik.

15 — Lásd a fenti 14. lábjegyzetet.

26. A Bizottság úgy érvel, hogy a második jogalap hatástalan, mivel azzal, hogy megállapította a Groupe Gascogne és a GSD egyetemleges felelősségét, a Bizottság nem kizárólag a meghatározó befolyásra vonatkozó vélelemre támaszkodott. A Törvényszék alaposan megvizsgálta a Bizottság által annak alátámasztására benyújtott kiegészítő tényezőket, hogy a Groupe Gascogne ténylegesen meghatározó befolyást gyakorolt a GSD magatartására.

27. A Bíróság Elf Aquitaine ügyben hozott ítéletéből¹⁶ következik, hogy a meghatározó befolyásra vonatkozó vélelem összeegyeztethető az ártatlanság vélelmének a Charta 48. cikkében biztosított elvével. Ennélfogva a második jogalap megalapozatlan.

Értékelés

Alapvető jogok – elfogadhatóság az első fokon

28. A Törvényszék eljárási szabályzata 48. cikke 2. §-ával együtt értelmezett 44. cikke 1 §-ának c) pontjából kitűnik, hogy a Groupe Gascogne által a Chartának – az EJEE 6. cikkének fényében értelmezett – 48. cikkével kapcsolatban felhozott kifogása csak akkor lehet elfogadható, ha az az eljárás során feltárt jogi vagy ténybeli elemeken alapul.

29. A Groupe Gascogne-nak (a 2010. október 20-i levelében benyújtott) az írásbeli eljárás újraindítására irányuló kérelméből – mely az eljárás során felmerült új jogkérdésen alapul – egyértelműen kitűnik, hogy jogtanácsosai úgy vélték, hogy az alapvető jogokra vonatkozó kifogás új elemeket vetett fel, melyek nem szerepeltek az eredeti kérelemben.

30. A Törvényszéknek a megtámadott ítélet 27. pontjában tett megállapítása egyértelművé teszi, hogy a Groupe Gascogne által a Charta 48. cikkére vonatkozóan előadott kifogás nem képezte az eredeti megsemmisítés iránti kérelem részét. A Törvényszék a következőket mondja ki:

„A felperes által a Charta 48. cikke által biztosított védelemhez való jognak és az ártatlanság vélelmének a megsértésére vonatkozóan előadott kifogást illetően, ezek új évelést tartalmaznak a kérelemben előterjesztett érvekhez képest, és nem állnak kellően szoros kapcsolatban az eredetileg előterjesztett érvekkel ahhoz, hogy a jogvita Törvényszék előtti eljárás során szokásos alakulása részét képezőnek lehessen őket tekinteni. E kifogások ennél fogva új kifogásnak minősülnek.”¹⁷

31. Ezenfelül a kifogás tartalma különbözik a Charta 49. cikkére vonatkozó kifogás tartalmától a kiszabott bírság arányossága tekintetében. Következésképpen a Groupe Gascogne beadványai nem kapcsolódnak kellően szorosan egymáshoz ahhoz, hogy a már felhozott érvek megerősítésének minősülhessenek.

32. Ennélfogva úgy vélem, hogy a Törvényszék értékelése helyes volt.

33. Következésképpen a Törvényszék nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor úgy találta, hogy a Groupe Gascogne által a tárgyaláson a Charta 48. cikke megsértésére vonatkozóan felhozott kifogás elfogadhatatlan.

16 — A C-521/09. P. sz., Elf Aquitaine kontra Bizottság ügyben 2011. szeptember 29-én hozott ítélet (EBHT 2011., I-8947. o.) (a továbbiakban: az Elf Aquitaine ítélet) 59–62. pontja.

17 — Saját fordítás.

Alapvető jogok – a meghatározó befolyásra vonatkozó vélelem összeegyeztethetősége a Charta 48. cikkével

34. A Groupe Gascogne kifogása három részre bontható: i. a Charta 48. cikkének értelmezésekor a Törvényszéknek figyelembe kellett volna vennie az EJEE 6. cikkét és a tagállamok jogi hagyományait; ii. a meghatározó befolyásra vonatkozó vélelmet a bűnösség vélelmeként alkalmazták és iii. a Törvényszék nem nyújtott elégséges indokolást annak alátámasztására, hogy a Groupe Gascogne ilyen befolyást gyakorolt volna a GSD felett.

35. Ha a Groupe Gascogne e Bíróság előtt olyan jogalapokra hivatkozhatna, melyeket nem hozott fel megfelelő időben a Törvényszék előtt, azzal lehetővé válna számára, hogy a Törvényszék által eldöntött jogvitán túlterjedő jogvitával forduljon a Bírósághoz. A Bíróság hatásköre azonban a fellebbezés során főszabály szerint a Törvényszék előtt megvitatott jogalapok ez utóbbi általi értékelésének vizsgálatára korlátozódik.¹⁸

36. Az első jogalappal kapcsolatban már kifejtettem, hogy a Groupe Gascogne az első fokon nem hozott fel kifogást a Charta 48. cikkének az EJEE 6. cikke, illetve a tagállamok jogi hagyományainak fényében történő értelmezésére vonatkozóan.¹⁹ Ebből az következik, hogy amennyiben a Groupe Gascogne kifogása olyan kérdésekre vonatkozik, amelyeket először e Bíróság előtt vetettek fel, a kifogás elfogadhatatlan.²⁰

37. E kérdésekre az írásbeli szakaszban lehetett volna hivatkozni a Törvényszék előtt. Először is e jogok az uniós jog alapelveinek részét képezik. Másodszor, jóllehet a Charta még nem bírt jogilag kötelező erővel, a Bíróság gyakorta merített ítéletei meghozatalakor a Charta rendelkezéseiből az EUSZ 6. cikk hatálybalépését megelőzően.²¹ Ezenfelül a Bíróság kimondta, hogy a Lisszaboni Szerződés mindössze kodifikálta a Chartát.²²

38. A Bíróság kimondta, hogy a meghatározó befolyásra vonatkozó vélelem nem összeegyeztethetetlen a Charta 48. cikkével.²³ Ráadásul a Groupe Gascogne beadványával ellentétben, a Bíróság megállapította, hogy e vélelem egyáltalán nem a bűnösség vélelmeként működik.²⁴

39. Amint azt a Törvényszék a megtámadott ítélet 73. pontjában megállapította, a Groupe Gascogne azon kifogást, mely szerint a Bizottság okfejtése nem volt kielégítő, „lényegében azon álláspont alátámasztására [hozta fel], hogy a felperes nem vett részt a [GSD] tevékenységeiben, amikor megszerezte ez utóbbi társaságot 1994-ben. A megszerzés kereskedelmi célja lényegében a felperes csoportja által gyártott papír értékesítési lehetőségének létrehozása volt. Nem volt cél beavatkozni a [GSD] üzleti magatartásába, különösen nem a műanyag ipari zsákok ágazatában, melyben a felperes nem is volt jelen, és mely mindenestre csekély gazdasági jelentőséggel bírt”.²⁵

18 — Lásd a fenti 14. lábjegyzetben hivatkozott Alliance One ügyben hozott ítélet 111. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

19 — Lásd a fenti 29. pontot.

20 — Lásd a fenti 30–32. pontot.

21 — Lásd például a C-402/05. P. és C-415/05. P. sz. Kadi és Al Barakaat International Foundation kontra Tanács és Bizottság egyesített ügyekben 2008. szeptember 3-án hozott ítélet (EBHT 2008., I-6351. o.; a továbbiakban: Kadi ügy) 335. pontját.

22 — A Bíróság C-289/11. P. sz., Legris Industries kontra Bizottság ügyben 2012. május 3-án hozott ítéletének 36. pontja.

23 — A fenti 14. lábjegyzetben hivatkozott Alliance One ügyben hozott ítélet 113. pontja.

24 — Lásd a fenti 16. lábjegyzetben hivatkozott Elf Aquitaine ügyben hozott ítélet 59. és 62. pontját.

25 — Saját fordítás.

40. A Törvényszéknek az Európai Unió Bírósága eljárási szabályzata 36. cikkében és 53. cikke első bekezdésében előírt, az ítéletek indokolására vonatkozó kötelezettsége nem kötelezi a Törvényszéket, hogy olyan magyarázatot adjon, amely egyenként és kimerítően követi a felek által előadott összes érvet. Az indokolás tehát lehet közvetett is, amennyiben lehetővé teszi az érdekelték számára, hogy megismerjék azon indokokat, amelyeken a megtámadott ítélet alapul, illetve a Bíróság számára, hogy elegendő bizonyítékkal rendelkezzen ahhoz, hogy a fellebbezés keretein belül gyakorolni tudja felülvizsgálati jogkörét.²⁶

41. A Törvényszék a következő megállapításokat tette a megtámadott ítéletben a Groupe Gascogne által a GSD felett gyakorolt meghatározó befolyást illetően:

„74. Noha igaz, hogy a felperes által felvetett kérdések közül néhány arra utal, hogy a [GSD] nagyfokú önállóságot élvezett, akkor is megállapítható, hogy a felperes ténylegesen beavatkozott leányvállalata tevékenységébe, jelentősen korlátozta a piaci magatartásának irányítását, és ekképpen tényleges ellenőrzést gyakorolt a leányvállalata felett.

[...]

93. A felperes és a Bizottság által előterjesztett valamennyi bizonyíték és érv vizsgálata rámutat, hogy a Bizottság nem követett el mérlegelési hibát, amikor úgy találta, hogy a felperes rendszeresen nyomon követte a leányvállalata irányítását, és amikor a felperesnek tudta be a felelősséget a leányvállalata által elkövetett jogsértésért. Anélkül ugyanis, hogy a Bizottságnak a tényleges ellenőrzés – a felperesnek a leányvállalatában való 100%-os részesedése alapján fennálló – vélelmére kellett volna támaszkodnia, a Bizottság rendelkezésére álló bizonyítékok összessége arra engedett következtetni, hogy az anyavállalat tényleges ellenőrzést gyakorolt a leányvállalata felett a jelen esetben”.²⁷

42. A megtámadott ítélet e pontjaiban a Törvényszék megvizsgálta a bizonyítékokat, és úgy találta, hogy a Groupe Gascogne tevékenyen részt vett a GSD műveleteiben, oly mértékben, hogy a leányvállalat az anyavállalat tényleges ellenőrzése alatt állt.

43. Ennélfogva úgy vélem, hogy a Groupe Gascogne második jogalapja megalapozatlan. A Törvényszék indokolása elegendő ahhoz, hogy lehetővé tegye az érdekelték számára az ítélet alapjául szolgáló indokok megismerését, és a Bíróság számára, hogy elegendő bizonyítékkal rendelkezzen ahhoz, hogy a fellebbezés keretein belül gyakorolni tudja felülvizsgálati jogkörét. Következésképpen ezen ítélet – a Groupe Gascogne állításával ellentétben – nem szenved indokolási hibában.

44. Az előzőekből következik, hogy a fellebbezés első és második jogalapját el kell utasítani.

26 — A fenti 14. lábjegyzetben hivatkozott Alliance One ügyben hozott ítélet 64. pontja.

27 — Saját fordítás.

A harmadik jogalap: az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdése szerinti „vállalkozás” fogalmának értelmezése

A felek érveinek összefoglalása

A Groupe Gascogne fellebbezése

45. A Groupe Gascogne úgy érvel, hogy a Törvényszék tévesen értelmezte az 1/2003 rendelet 23. cikke (2) bekezdése szerinti „vállalkozás” fogalmát. E rendelkezés célja annak biztosítása, hogy a kiszabott bírság ne legyen túlzott mértékű. Ennek értelmezésekor a Törvényszék két hibát vétett. Először is a Törvényszék összetévesztette a „vállalkozás” és a „személyes felelősség” fogalmát. A „vállalkozás” versenyjogban használt fogalmának egészen sajátos tartalma van, és nem a „személyes felelősség” fogalmával azonos módon értelmezendő. Lényeges a vállalkozást azon jogalanyra hivatkozással meghatározni, melynek a versenyellenes magatartás betudható.

46. Másodszor a Groupe Gascogne úgy érvel, hogy a Törvényszék tévedett, amikor összetévesztette a vállalkozás fogalmát a cégcsoport fogalmával. A Bíróság ítélkezési gyakorlata értelmében csupán ahol az egész cégcsoport egyetlen vállalkozásnak minősül, ott vehető az egész csoport világméretű forgalma figyelembe a 10%-os küszöbnek – a bírság 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdése szerinti felső határának megállapítása céljából történő – meghatározásakor. A megtámadott ítélet (illetve a határozat) nem tartalmaz indokolást ilyen csoport létezésével kapcsolatban.

47. A GSD-vel szemben a határozatban kiszabott bírság összege 13,2 millió euró, mely összegből 9,9 millió euró megfizetéséért felelős a Groupe Gascogne egyetemlegesen. A Groupe Gascogne úgy érvel, hogy a bírság felső határa nem lehetne több, mint 2 070 400 euró, a GSD forgalmának 10%-a. E számadatot a Groupe Gascogne abból kiindulva terjesztette elő, hogy a második jogalapjának helyt adnak, azaz a GSD által elkövetett jogsértés nem tudható be a Groupe Gascogne-nak.

A Bizottság válasza

48. A Bizottság úgy véli, hogy a harmadik jogalap megalapozatlan. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a vállalkozás egészének forgalma jelzi a gazdasági jelentőségét, és a piaci befolyását. A Groupe Gascogne felelősnek van tekintve a GSD által elkövetett jogsértésért. A Bizottság ennél fogva helyesen hivatkozott a csoport világméretű forgalmának 10%-ára a bírság felső határának megállapításakor.

Értékelés

49. Hogyan kellene megállapítani a 10%-os küszöböt (a bírság felső határát), amikor az anyavállalat felelős a 100%-os tulajdonában lévő leányvállalata által elkövetett jogsértésért? A Groupe Gascogne vitatja az állandó ítélkezési gyakorlatban kidolgozott fogalmat, mely szerint ilyen körülmények között az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdése szerinti 10%-os küszöböt a csoportot alkotó társaságok világméretű forgalma figyelembevételével kell kiszámítani. A Groupe Gascogne előadja, hogy a jelen ügyben a 10%-os küszöböt a GSD és a Groupe Gascogne összesített forgalmának a figyelembevételével kellett volna megállapítani. Ebből következően a bírság felső határa alacsonyabb lenne, a GSD és a Groupe Gascogne összesített forgalma 10%-ának megfelelően (ideértve a holdingtársaság forgalmát, a leányvállalatai figyelmen kívül hagyásával), és a GSD alacsonyabb forgalmat bonyolít le, mint az egész csoport világméretű forgalmának 10%-a.

50. Nem értek egyet a Groupe Gascogne-nyal.

51. A „vállalkozás” fogalmát az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdése tágan értelmezi. Egy gazdasági tevékenységet végző joganynál többet foglal magában. Mi az e rendelkezés szerinti vállalkozásként meghatározott jogalany?

52. Az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdése „a jogsértésben részt vevő vállalkozások és vállalkozások társulásai”-ra hivatkozik.

53. A vállalkozás fogalma minden gazdasági tevékenységet végző jogalanyra kiterjed, azok jogállásától és finanszírozásának módjától függetlenül. E fogalmat úgy kell értelmezni, mint amely gazdasági egységet jelent, még akkor is, ha jogi szempontból ez az egység több természetes vagy jogi személyből áll. Ha ilyen gazdasági egység sérti meg a versenyszabályokat, a személyes felelősség elve szerint neki kell felelnie ezért a jogsértésért.²⁸

54. Amikor a felelősséget az anyavállalatnak tudják be, úgy tekintik, hogy részt vett a jogsértésben. Ennélfogva az anyavállalatot és a leányvállalatot határozzák meg az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdése szerinti vállalkozásként.

55. A 10%-os küszöb célja, hogy elkerülje olyan bírságok kiszabását, amelyeknél előre látható, hogy a vállalkozások – a világméretű forgalmuk által meghatározott méretük miatt – azokat nem képesek megfizetni.²⁹ Ezenkívül a Bíróság kimondta a 17. rendelet 15. cikke (2) bekezdésének vizsgálatakor,³⁰ hogy az elrettentés az egyik olyan tényező, amelyet a bírság összegének kiszámításakor figyelembe kell venni.

56. Számomra úgy tűnik tehát, hogy amennyiben megállapítást nyer az anyavállalatnak a leányvállalatával egyetemleges felelőssége a versenyszabályok megsértéséért, összhangban áll az 1/2003 rendelet 23. cikke (2) bekezdésének szövegével és céljával, hogy a kiszabható bírság felső határát a vállalkozás világméretű forgalmának 10%-a alapján állapítsák meg, az egész cégcsoportot figyelembe véve. Nincs olyan előírás az uniós jogban, mely alapján a csoport többi leányvállalatának ugyanazon a piacon kellene jelen lennie, illetve a jogsértéssel valamiféle kapcsolatban kellene állnia, ahhoz hogy a kiszabandó bírság megállapításához a forgalmát figyelembe lehessen venni.

57. A Bizottság arra kéri a Bíróságot, hogy vizsgálja meg a másodlagos jog bizonyos, a vállalkozások beszámolóit szabályozó intézkedéseit, különösen az összevont (konszolidált) éves beszámolóról szóló irányelvet. E kérelmet azon érve alátámasztására terjeszti elő, mely szerint a 10%-os küszöböt a szóban forgó vállalkozás világméretű forgalma alapján kell meghatározni. Az értékelésben nem vettem figyelembe ezeket az intézkedéseket.

58. Úgy vélem, hogy az összevont (konszolidált) éves beszámolóról szóló irányelv nem nyújt tiszta analógiát. A vállalkozás fogalmának az irányelv 1. cikkének (1) és (2) bekezdésében található meghatározása nem egyezik a versenyjogban alkalmazottal, ahol a leányvállalat jogsértéséért a felelősséget az anyavállalatnak tudják be. Lényeges, hogy „az összevont (konszolidált) éves beszámoló” fogalmát sem ugyanúgy határozza meg az irányelv, mint ahogyan a Bíróság az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdésével kapcsolatos ítélkezési gyakorlatában a világméretű forgalmat.

28 — A fenti 13. lábjegyzetben hivatkozott Alliance One ügyben hozott ítélet 42. pontja.

29 — A C-189/02. P., C-202/02. P., C-205/02. P–C-208/02. P. és C-213/02. P. sz., Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2005. június 28-án hozott ítélet (EBHT 2005., I-5425. o.) 280. és 281. pontja.

30 — Az 1/2003 rendelet 23. cikke (2) bekezdésének elődje.

59. Végül a megtámadott ítélet indokolásának állítólagos hiányára vonatkozóan³¹ megjegyzem, hogy a Törvényszék a Groupe Gascogne érveit a megtámadott ítélet 96–104. pontjában fejteti ki. A Törvényszéknek a 107–110. pontban tett megállapításaiból következik, hogy ezen érveket elutasította. Ezt azért tette, mert úgy találta, hogy a Groupe Gascogne és a GSD egy vállalkozást alkotnak, és a versenyjog szabályai szerint a 10%-os küszöböt a Groupe Gascogne csoporthoz tartozó valamennyi társaság világméretű forgalma alapján kell meghatározni.

60. A megtámadott ítélet 108. pontjában a Törvényszék továbbá kifejti a következőket: „[...] a 10%-os küszöböt az azon csoportot képező valamennyi vállalkozás összesített forgalma alapján kell meghatározni, mely csoportnak a fő holdingtársaság a feje, mivel egyedül az egységet képező vállalkozások összesített forgalma utalhat a szóban forgó vállalkozás méretére és gazdasági erejére (az Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 90. pontja³²).”³³

61. A 111. pontban a Törvényszék kifejtette: „[...] az anyavállalat konszolidált forgalmának a szóban forgó vállalkozás forgalma 10%-ának megfelelő felső határ alkalmazása céljából történő figyelembevételéhez nem szükséges, hogy bizonyítást nyerjen, hogy a csoport egyes leányvállalatai nem önállóan határozzák meg a piaci magatartásukat.”³⁴

62. Ezenfelül a megtámadott ítélet 112. pontjában a Törvényszék megállapította, hogy a 10%-os küszöb világméretű forgalom alapján történő meghatározásának megerősítésével nem tudta be a jogsértést felelősséget a Groupe Gascogne csoport GSD-n kívüli leányvállalatainak.

63. A Törvényszék a 113. pontban kifejtette, hogy a fő holdingtársaság (Groupe Gascogne) világméretű forgalmának a 10%-os küszöb megállapításához történő figyelembevételéhez nem szükséges, hogy a csoport leányvállalatai ugyanazon a piacon legyenek jelen, sem az, hogy az említett leányvállalatok és a jogsértés között bármiféle kapcsolat álljon fenn.

64. E pontokban a Törvényszék egyértelművé teszi, hogy úgy találta, hogy a Groupe Gascogne és a GSD az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdése értelmében egy vállalkozást alkot, és a 10%-os küszöb kiszámításakor figyelembe kell venni e vállalkozást alkotó valamennyi jogalany világméretű forgalmát. A Törvényszék nem találta a csoport többi leányvállalatának magatartását a bíróság megállapítását illetően relevánsnak. Nem találta úgy továbbá, hogy ez utóbbi leányvállalatok kapcsolatban lennének a jogsértéssel.³⁵

65. Mivel a megtámadott ítélet hivatkozott pontjai lehetővé tették az érdekeltek számára, hogy megismerjék azon indokokat, amelyeken a megtámadott ítélet alapul, illetve a Bíróság számára, hogy elegendő bizonyítékkal rendelkezzen ahhoz, hogy a fellebbezés keretein belül gyakorolni tudja felülvizsgálati jogkörét, a Törvényszék megfelelően indokolta a hivatkozott ítéletet.

66. Következésképpen úgy ítélem meg, hogy a fellebbezés harmadik jogalapja megalapozatlan.

67. Hozzátenném, hogy amennyiben a Bíróság eltérő következtetésre jutna (nevezetesen arra, hogy a 10%-os küszöböt az összesített forgalom, és nem a világméretű forgalom alapján kell kiszámítani), azonban a Groupe Gascogne-t egyetemlegesen felelősnek találná a GSD-vel szemben kiszabott bírság összegéből 9,9 millió euró megfizetéséért, a Bíróság azzal a nehézséggel szembesülne, hogy nem áll

31 — A Bíróság ítélkezési gyakorlatában megfogalmazott releváns elvek a fenti 40. pontban már kifejtésre kerültek.

32 — A T-112/05. sz. ügyben 2007. december 12-én hozott ítélet (EBHT 2007., II-5049. o.).

33 — Saját fordítás.

34 — Saját fordítás.

35 — Lásd a fenti 56. pontot.

rendelkezésre információ e két társaságnak az adott időben megvalósított összesített forgalmára vonatkozóan. Ennélfogva nem lehet ezen összeg 10%-át kiszámítani, és megállapítani, hogy ez a Groupe Gascogne által fizetendő bírság összegének csökkentését vonná-e maga után, és ha igen, milyen mértékben. Az ügyet tehát vissza kellene utalni a Törvényszék elé.

A kiszabott bírság kifizetésére való képtelenség

68. A Bíróság előtti tárgyalás során leányvállalatához, a GSD-hez hasonlóan a Groupe Gascogne is beadványokat nyújtott be a jelenlegi pénzügyi helyzetére vonatkozóan, azzal érvelve, hogy nem képes kifizetni a határozatban kiszabott bírságot. Az első fokon nem terjesztettek elő ezeknek megfelelő beadványokat, és nem hivatkoztak ezek alátámasztására sem a Szerződés rendelkezéseire, sem a Bíróság alapokmányára vagy eljárási szabályzatára.

69. Úgy vélem, hogy a Groupe Gascogne által a fizetési képtelenségével kapcsolatban benyújtott beadványok elfogadhatatlanok ugyanazon három okból, mint amelyeket a Gascogne Sack Deutschland ügghöz kapcsolódó indítványom 121–124. pontjában kifejtettem.

Az ésszerű időn belüli ítélethozatal elmulasztása

70. Az igazságszolgáltatás késedelmei az évek során elengedő lehetőséget nyújtottak a regényírók számára arra, hogy nyelvüket köszörüljék. A jelen fellebbezések szempontjából releváns példaként nem tudok jobbat, mint Charles Dickensnek az Örökösök első kiadásához írt előszavát idézni:

„Pár hónappal ezelőtt egy társasági eseményen a Chancery egyik bírása kedvesen tájékoztatott, – közel százötven férfival és nővel egyetemben, akik csak nem hallucinálhattak mindannyian –, hogy a Court of Chancery, meglehet ragyogó célpontja a közkeletű élcelődésnek (és ezen a ponton, úgy éreztem, a Bíró rám pillantott), majdhogynem makulátlan. Volt, ismerte el, egynémely apróbb döccenő fejlődésének útján, de ezeket eltűlozták, és voltaképpen kizárólag a »köz garasosságának« tudható be, mely bűnös köz, úgy tűnik, egész a legutóbbi időig a leghatározottabb módon ellenezte a Chancery bírái számának növelését, mely bírakat, úgy hiszem II. Richárd nevezte ki, de persze bármely másik király is megteszi.”

71. Negyedik jogalapjában a Groupe Gascogne arra hivatkozik, hogy a Törvényszék megsértette a Charta 47. cikkét, mivel nem hozott az ügyben ésszerű időn belül határozatot. Ez nem az első eset, melyben annak kérdése merül fel a Bíróság előtt, hogy mi jelent ésszerű időtartamot a Törvényszék előtt folyó versenyeljárásokban történő határozathozatal szempontjából.³⁶ A jelen ügy azonban lehetőségül és egyben feladatul tűzi a Bíróság számára számos elvi kérdés megvilágítását.³⁷ Mikor és melyik bíróság (a Törvényszék, vagy fellebbezés keretében e Bíróság) előtt kell az indokolatlan késedelemmel kapcsolatos kérelmet benyújtani? Milyen kritériumokat kell alkalmazni annak megállapításához, hogy egy késedelem „ésszerűtlen” vagy „túlzott”? És ha valóban indokolatlan késedelem következett be, mi a megfelelő jogorvoslat?

36 — A C-185/95. P. sz., Baustahlgewebe kontra Bizottság ügyben hozott ítélet (EBHT 1998., I-8417. o.) (a továbbiakban: Baustahlgewebe ítélet), a C-385/07. P. sz., Der Grüne Punkt Duales System Deutschland kontra Bizottság ügyben 2009. július 16-án hozott ítélet (EBHT 2009., I-6155. o.) (a továbbiakban: Der Grüne Punkt ítélet), és a C-110/10. P. sz., Solvay kontra Bizottság ügyben hozott ítélet (EBHT 2011., I-10439. o.) (a továbbiakban: Solvay ítélet). Az utóbbi ügy arra vonatkozott, hogy a Bizottság nem kezelte az eljárás közigazgatási szakaszát ésszerű időn belül, illetve hogy a Törvényszék nem hozott az előtte folyamatban lévő eljárásban ésszerű időn belül határozatot.

37 — Lásd még a Gascogne Sack Deutschland ügghöz kapcsolódó indítványom 125–141. pontját, valamint a Kendrion-ügghöz kapcsolódó indítványom 108–134. pontját.

Az ésszerű időn belüli tisztességes tárgyaláshoz való jog

72. A hatékony bírói jogvédelem elve olyan általános közösségi jogi elv, amely a tagállamok közös alkotmányos hagyományain nyugszik. Ez az EJEE 6. és 13. cikkében biztosított elv megerősítést nyer a Charta 47. cikkében.³⁸ E 47. cikk kimondja, hogy mindenkinek joga van hatékony jogorvoslathoz, és ahhoz, hogy ügyét tisztességesen és ésszerű időn belül tárgyalják. A Charta 52. cikke (3) bekezdésének értelmében, mivel a 47. cikkben biztosított jogok megfelelnek az EJEE által biztosított jogoknak, azok tartalmát és terjedelmét az EJEE 6. cikkének (1) bekezdésére és 13. cikkére tekintettel kell értelmezni.³⁹ Így a strasbourgi bíróság által e rendelkezések értelmezésének keretében kidolgozott kritériumokat kell alkalmazni annak meghatározása során, hogy egy adott ügyet ésszerű időn belül bíráltak-e el, és hogy miként kell orvosolni ezen elv megsértését.⁴⁰ Az említett bíróság a Sürmeli-ügyben⁴¹ azt állapította meg, hogy a szerződő államok kötelesek jogrendszereiket oly módon kialakítani, hogy bíróságaik teljesíthessék az EJEE 6. cikke (1) bekezdésének követelményeit, beleértve az ügyek ésszerű időn belüli tárgyalásának kötelezettségét.

73. Az Európai Unió természetesen még nem szerződő állama az EJEE-nek. Ugyanakkor a tagállamok, minthogy a Charta státuszát a Szerződéseivel egyenértékű szintre emelték, kötelezettséget vállaltak annak biztosítása iránt, hogy az európai uniós jog hatáskörébe tartozó területeken a Charta által biztosított jogokat ténylegesen tiszteletben tartják. Az Európai Unió egyébként elkötelezte magát az EJEE-hez való csatlakozáshoz szükséges tárgyalások mellett. Ezért úgy vélem, hogy a tagállamok elvben már kötelezettséget vállaltak annak biztosítására, hogy az Európai Unió igazságügyi rendszerei teljesíthessék a Charta 47. cikkében és az EJEE 6. cikkének (1) bekezdésében foglalt követelményeket és garantálhassák a hatáskörükbe tartozó ügyek ésszerű időn belüli tisztességes tárgyalását.

Az indokolatlan késedelemre alapított jogalap felvetése

74. Magától értetődően az ésszerű időn belüli tisztességes tárgyaláshoz való jog megsértése elkerülésének legegyszerűbb módja annak biztosítása, hogy mielőtt az ügykezelésben beállt késedelem túlzottá válna, ezt orvosló intézkedést hoznak. Az előnyben részesített eljárás természetesen a maga a bíróság általi hatékony ügykezelés. Ugyanakkor számomra szintén tökéletesen megfelelőnek és jogszerűnek tűnik, ha a peres fél kifejezi aggályait, amennyiben az eljárások indokolatlanul elhúzódnának, anélkül hogy szükségképpen megvárná a határozathozatalt. Ez (például) magában foglalhatja azt, hogy az ügy előrehaladásáról történő érdeklődés céljából felveszi a kapcsolatot a Hivatallal, miután hosszabb időszak telt el nyilvánvaló tétlenségben. Nem gondolom, hogy a peres fél köteles lenne ily módon sürgetni a bíróságot, de proaktív cselekvésének előnye lehet a probléma csírájában történő elfojtása. A bíróság lépéseket tehet annak biztosítására, hogy az eljárást a továbbiakban felgyorsítsa, így összességében az ésszerű időn belüli tisztességes tárgyaláshoz való jog nem sérül.

75. Véleményem szerint az, hogy a peres fél felveti-e a kérdést a Törvényszék előtt vagy sem, nem jár semmilyen következménnyel azon jogára nézve, hogy fellebbezés keretében azt előterjessze e Bíróság előtt.

38 — A fenti 21. lábjegyzetben hivatkozott Kadi-ügyben hozott ítélet 335. pontja.

39 — A Charta 47. cikke mindkét jogot magában foglalja. Pontosabban a 47. cikk (1) bekezdése biztosítja a hatékony jogorvoslathoz való jogot, a 47. cikk (2) bekezdése pedig a tisztességes, nyilvános és ésszerű időn belüli tárgyaláshoz való jogot.

40 — A C-334/12. RX. sz., Arango Jaramillo és társai kontra EBB ügyben hozott ítélet (a továbbiakban: Jaramillo-ítélet) 28. pontja.

41 — Az EJEB Nagytanácsának 75529/01. sz., Sürmeli kontra Németország ügyben hozott ítélete 137. pontja (Ítéletek és határozatok Tára 2006. VII.).

76. A Törvényszék határozatával szembeni fellebbezés kizárólag jogkérdésekre vonatkozhat. A fellebbezés alapjául szolgáló okok között szerepelhetnek a fellebbező érdekeit hátrányosan befolyásoló eljárási szabálytalanságok is.⁴² Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az ésszerű időn belüli ítélethozatal elmulasztása olyan eljárási szabálytalanság, amelyet a Bíróság már elfogadhatónak nyilvánított.⁴³

A bírósági eljárások elhúzódása – mérhető fogalom?

77. A strasbourgi bíróság az eljárás tartamának ésszerűségét az előtte folyamatban lévő ügy különleges körülményeire tekintettel értékeli, és az ítélkezési gyakorlatában megállapított következő négy kritériumot veszi figyelembe: az ügy felperes szempontjából felmerülő tétje, az ügy összetettsége, a felperes magatartása és a hatáskörrel rendelkező hatóságok magatartása.⁴⁴

78. A Baustahlgewebe-ügyben hozott ítéletben a Bíróság a Törvényszék eljárásának időtartamát (amelyet „jelentősnek” minősített) a megsemmisítés iránti kereset benyújtásának napjától az ítélet kihirdetésének napjáig számította (abban az ügyben ez öt év és hat hónap volt).⁴⁵ Az eljárás írásbeli szakaszának vége és az eljárás szóbeli szakaszának megkezdéséről szóló határozat között 32 hónap telt el. Ebben az időszakban eljárási határozat született 11 ügynek a szóbeli szakasz lefolytatása céljából történő egyesítéséről. A Bíróság megállapította, hogy azt, hogy mi minősül ésszerű időnek, esetről esetre kell értékelni, és a strasbourgi bíróság ítélkezési gyakorlatából származó, általam az ímént bemutatott négy kritériumot (a továbbiakban: a Baustahlgewebe-kritériumok) alkalmazta. A Bíróság megállapított bizonyos, az uniós bíróságok előtti eljárásokkal járó korlátokat is. Különösen hangsúlyozta, hogy figyelembe kell venni az eljárás nyelvére vonatkozó szabályokat is.⁴⁶

79. A Der Grüne Punkt ügyben⁴⁷ az eljárás 5 évig és 10 hónapig tartott, beleértve az eljárás írásbeli szakaszának vége és a szóbeli szakasz megnyitásáról szóló határozat között eltelt 3 évet és 9 hónapot. A Törvényszék nem végzett eljárási cselekményeket ebben az időszakban. A fellebbezés során a Bíróság a kereset benyújtása és az ítélethozatal között eltelt időszakot a Baustahlgewebe-kritériumok fényében értékelte.

80. A Bíróság mind a Baustahlgewebe-, mind a Der Grüne Punkt ügyben azt állapította meg, hogy a Törvényszék nem hozott ítéletet ésszerű időn belül. Ugyanakkor az eljárás indokolatlan elhúzódásának megállapításával kapcsolatban eddig alkalmazott megközelítés inkább talán pragmatikus volt, semmint tudományos.

81. Úgy vélem, fontos ellenállnunk a kísértésnek, hogy azáltal általánosítsuk, mi tekinthető „túlzottnak”, hogy kizárólag az eljárás teljes időtartamára összpontosítunk. Ehelyett számomra úgy tűnik, a helyes kiindulópont a Törvényszék tevékenysége, illetve a működésével kapcsolatos korlátok rövid áttekintése, hogy lássuk e tényezőknek az ügy eldöntéséhez szükséges időre gyakorolt hatását, és ennek alapján egyértelműbben meghatározhatjuk az ügykezelés azon időszakait, amelyeket különleges vizsgálatnak kell alávetni.

42 — A Bíróság alapokmányának 58. cikke.

43 — Lásd a fenti 36. lábjegyzetben hivatkozott Baustahlgewebe-ügyben hozott ítélet 19. pontját, valamint az ugyanott hivatkozott Der Grüne Punkt ügyben hozott ítélet 176. pontját.

44 — Az EJEB Nagytanácsa 25444/94. sz., Pélissier és Sassi kontra Franciaország ügyben hozott ítéletének 67. pontja (Ítéletek és Határozatok Tára 1999-II).

45 — Lásd a fenti 36. lábjegyzetben hivatkozott Baustahlgewebe-ügyben hozott ítélet 28. és 29. pontját.

46 — A fenti 36. lábjegyzetben hivatkozott Baustahlgewebe-ügyben hozott ítélet 43. pontja. Lásd még az eljárási szabályzatnak az eljárás nyelvének meghatározásáról szóló 36. és 37. cikkét.

47 — Lásd a 36. lábjegyzetet.

82. A Törvényszék hatáskörének jelentős növekedését tapasztalhatta az 1989-ben történt megalapítása óta.⁴⁸ Eltekintve azoktól a jogterületektől, amelyek nem képezik e fellebbezés tárgyát, a versenyjogi bizottsági határozatok feletti hatáskörét nem lehet egyszerűen egy nemzeti versenyjogi bíróság munkájához hasonlítani. Az európai uniós kartellügyekben gyakran több különböző tagállam vállalkozásai érintettek, amelyek megsemmisítés iránti kérelmeiket a rendelkezésükre álló jelenleg 23 (hamarosan 24) hivatalos nyelv közül általuk választott eljárási nyelven fogalmazzák meg. Mihelyst az írásbeli beadványok szakasza lezárul, közös munkanyelvet kell találni, hogy a bírák és jogi asszisztenseik megkezdhessék az ügygel kapcsolatos munkát. A Törvényszék ugyanarra a közös fordítási igazgatóságra támaszkodik, mint a Bíróság. Gyakran versengenek az igények a fordítási erőforrások iránt, és nem reális azt feltételezni, hogy a Törvényszék előtti minden versenyjogi ügy fordítása ugyanolyan prioritást kaphat (vagy kellene kapnia), mint (például) egy, a Bíróság előtti sürgős előzetes döntéshozatali eljárásé, amely őrizetben levő felperest érint. Amennyiben az írásbeli beadványok teljes tárházát kidolgozták (kereseti kérelmet, ellenkérelmet, választ és viszonzválaszt), adott esetben – az eredeti kérelmet kivéve – a határidők meghosszabbításával, és mindezeket a dokumentumokat le is kell fordítani, nem elképzelhetetlen, hogy akár 20–22 hónap is elteljen, mielőtt az ügyiratot érdemben vizsgálni lehetne.⁴⁹ Arra kívánok rámutatni, hogy az Európai Unió versenyjogának határokon átnyúló és többnyelvű jellege miatt valószínűleg meghosszabbodik az az idő, mielőtt az ügyet el lehetne *kezdeni* vizsgálni.⁵⁰

83. Ugyanakkor valószínűleg nincs „átlagos” versenyjogi ügy. Némelyik viszonylag egyértelmű az érvek kivesézése után. Mások fajsúlyos, összetett, újszerű kérdéseket vetnek fel. Megint más ügyekben csak a vizsgálandó dokumentumok és technikai bizonyítékok pusztá tömege önmagában rendkívüli feladatot jelent. Ha több vállalkozás támad meg egy, a kartellben való részvételükért velük szemben bírságot kiszabó bizottsági határozatot, logikus ezeket az ügyeket egységben kezelni. Ez ugyanakkor azzal jár, hogy az egyes ügyek nem haladhatnak gyorsabban, mint a leglassabb eljárás az adott csoporton belül.

84. Ha és amennyiben a Törvényszék szükségesnek ítéli az ügy megfelelő vizsgálata érdekében az aktív ügykezelést (például ügykezelési értekezlet összehívását vagy a felektől további konkrét információ írásbeli kérését), ezt az időt nyilván *figyelman kívül* kell hagyni annak vizsgálatakor, hogy mennyi idő alatt tárgyalták az ügyet. A tisztességes tárgyalás biztosítására szánt idő ésszerűen eltöltött idő.

85. Mi van azzal a felvetéssel, amely szerint köztudott, hogy a Törvényszék túlterhelt, jelentős ügyhátralékkal küzd, és ez elkerülhetetlenül azt jelenti, hogy a Törvényszéknek jelentősen tovább tart feldolgoznia egy-egy ügyet, mint egyébként?

86. Noha nagymértékben együtt érzek a Törvényszékkel helyzete miatt, számomra nem tűnik úgy, hogy az általános túlterheltség önmagában igazolhatná az ésszerű időn belüli tisztességes tárgyaláshoz való jog megsértéséhez vezető, túlzott késedelmet.

87. Amennyiben a felülvizsgált belső eljárások és az aktív ügykezelés a meglévő erőforrások jobb felhasználásához vezethetnek, ez egyértelműen olyan célkitűzés, amelynek elérésére aktívan törekedni kell. A Törvényszék jelenleg valóban pontosan e célt szem előtt tartva vizsgálja át eljárási szabályait. Ugyanakkor a gyorsabb ügykezelés nem lehet mindenek felett álló cél. Az *ésszerű időn belüli tisztességes* tárgyaláshoz való jog két elemet foglal magában, nem csupán egyet. A gyorsabb ügykezelés érdekében minden lehetséges módon való takarékoskodás nem lenne összeegyeztethető az eljárás

48 — Hasznos összefoglalásként lásd a Bíróság éves jelentését, a Törvényszék eljárásait, és a Törvényszék igazságszolgáltatási tevékenységének statisztikáit az alábbi honlapon: http://curia.europa.eu/jcms/jcmsJ02_7000/.

49 — Itt azt veszem alapul, ami szokásosnak tekinthető általában a Törvényszék előtti versenyjogi ügyek írásbeli szakaszában. Természetesen lehetőség lenne a rendszer átalakítására, így a versenyjogi ügyeket meglehetősen eltérően kezelnék a teljes bírósági eljárás során. Hangsúlyozom ugyanakkor, hogy e fellebbezésben az a kérdés (mint a Kendrion- és a GSD-ügyben, illetve a C-578/11. P. sz. Deltafina-ügyben, amelyben az eljárást jelenleg felfüggesztették), hogy egy adott ügy kezelése túlzott késedelemmel járt-e, és nem az, hogy jó ötlet lenne-e a meglévő rendszer radikális átalakítása.

50 — Ez nem érinti az előző lábjegyzetben tett észrevételt: még egy másként kialakított rendszerben is, úgy vélem, a tagállamokon átívelő kartellek és az Európai Unió többnyelvűsége miatt nehéz lenne ugyanolyan sebességgel kezelni egy uniós versenyjogi ügyet, mint egy nemzeti versenyjogi ügyet.

általános tisztességességének fenntartásával. Általában sem lenne megfelelő módja a bírósági eljárások lefolytatásának. Ezen összekapcsolódó fellebbezések háttere, hogy a vállalkozásokkal szemben a Bizottság jelentős bírságot rótt ki a versenyszabályok általa különösen súlyosnak ítélt megsértése miatt. E vállalkozásoknak jogukban áll érveket előterjeszteni e határozat megtámadására, és joguk van ahhoz, hogy ezeket az érveket a Törvényszék gondosan megvizsgálja; és hogy úgy érezzék, akármilyen is lesz az ügy kimenetele, a Törvényszék megfelelően járt el ügyük felülvizsgálata során. Amint mind a strasbourgi bíróság, mind a Bíróság hangsúlyozta, a Törvényszék általi teljes felülvizsgálatra van szükség az eljárás tisztességességének védelmében, ha a Bizottság nyomozóhatósággént, vádhatósággént és bírságoló hatósággént jár el⁵¹. Amint arra már rámutattam, az ezen alapos felülvizsgálatra szánt idő nem „túlzott” vagy „elvesztegetett” idő. Ez az az alap, amelyre a Törvényszék ítéleteinek legitimitása épül.

88. Amennyiben a Törvényszék rendelkezésére álló erőforrások nem elégségesek a jelenlegi és az ésszerűen várható jövőbeli ügyteher megfelelő kezeléséhez, ezért a tagállamok a felelősek.

89. Már utaltam⁵² az EJEE szerződő államainak azon kötelezettségére, hogy biztosítaniuk kell bíróságaiknak az ésszerű időn belüli tisztességes tárgyaláshoz való jogot tiszteletben tartó módon történő megszervezését. Nem látok meggyőző okot arra, hogy más logikát kellene követni az Európai Unió igazságszolgáltatási intézményei esetében. A Törvényszék hatásköre jelentősen kibővült (és ezzel együtt munkaterhe megnövekedett) az évek során. A Törvényszék ügyszámának problémája közismert. Kérelem is született további bírák iránt,⁵³ egyelőre eredménytelenül. Még a meglévő megállapodások mellett is előfordulnak néha nehézségek. A Törvényszék jelenlegi elnöke a közelmúltban a nyilvánosság előtt felhívta a figyelmet arra,⁵⁴ hogy a Törvényszék teljesítménye gyengül, ha az újbóli kinevezési eljárás nem zajlik zökkenőmentesen (kellően figyelembe véve a 255. cikk szerinti bizottság általi átvilágításnak) és a megújítási időszakhoz közeledve hosszú időn át van bizonytalanság. Ezek valódi aggályok.⁵⁵ Egy adott tagállam joghatósága alá tartozó személynek jogában áll elvárni, hogy az adott állam megfelelően és hatékonyan szervezze meg a nemzeti bírósági rendszerét, elegendő számú, megfelelően képzett bírákkal betöltve az álláshelyeket, ezek hivatali idejét megújítva (alkalmasságukat feltételezve), hogy ezáltal állandó és hatékony bírói testületet tartson fenn, és megfelelő támogató személyzetet biztosítson. Azok, akiknek ügye az uniós bíróságok elé kerül, hasonlóan jogosultak olyan rendelkezésekre, amelyek védik az ésszerű időn belüli tisztességes tárgyaláshoz való jogukat.

90. Ebből következik, hogy az ügyteher keltette nehézségeket, akármilyen valóságosak is, figyelmen kívül kell hagyni annak értékelésekor, hogy egy konkrét ügy kezelésénél túlzott késedelem merült-e fel.

51 — A C-272/09. sz., KME és társai kontra Bizottság ügyben 2011. december 8-án hozott ítélet (EBHT 2011., I-12789. o.) 102–106. pontja, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat, lásd az indítványom 68. és 69. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

52 — Lásd a fenti 72. pontot.

53 — Lásd a http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2011-04/projet_en.pdf dokumentum II. részét.

54 — Jaeger elnök 2013. március 12-i levele az ír elnökségnek; elérhető a következő honlapon: <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/13/st07/st07758.en13.pdf>. Jaeger elnök korábban (2012. május 23-án) írt a Tanácsnak, és azonosította azokat a bírákat, akik hivatali ideje 2013. augusztus 31-én lejár, és kérte az érintett kormányokat, hogy javasolataikat 2012. november 15. előtt tegyék meg: http://www.parlament.gv.at/PAKT/EU/XXIV/EU/08/82/EU_88277/imfname_10037088.pdf. Lásd továbbá a House of Lords Európai Unióval foglalkozó bizottsága, 2012–2013 ülés 16., „az Európai Unió Bíróságának munkaterhe” jelentését, különösen annak 59. és 67. pontját. <http://www.publications.parliament.uk/pa/ld201213/ldselect/ldsecom/163/163.pdf>. Lásd továbbá a CCBE 2013. március 26-i, a Bíróság elnökének címzett levelét az Európai unió Bírósága bírúinak kinevezését illetően http://www.ccbe.eu/fileadmin/user_upload/NTCdocument/260313_EN_EU_Repsp1_1364893059.pdf.

55 — Ezen indítvány megszövegezésekor valószínűnek tűnik, hogy (feltéve, hogy minden kinevezési eljárás időben lezárul), akár kilenc új bíró is lehet a Törvényszék tagságának 2013. szeptemberi részleges megújításakor. Mivel mind a Törvényszék, mind a Bíróság új bírákkal egészül ki Horvátország 2013. július 1-jei uniós csatlakozásakor, ez azt jelenti, hogy a Törvényszék tagjainak éppen több mint egyharmada lesz új a hivatalában.

91. Összefoglalva az eddig elmondottakat, számomra jogszerűnek tűnik először is figyelmen kívül hagyni a kérelem benyújtása és az írásbeli szakasz lezárulása közötti időszakot; másodszor elfogadható további időbeli engedményt tenni (itt tapasztalati szabályként négy hónapra gondolok, de nagyon bonyolult ügyben, vagy ha az év adott időszakában a fordítói erőforrások különösen túlterheltek, lehet ez ennél több is) az írásbeli szakasz végét követően az utolsó beadvány fordításának elkészítéséhez; és harmadszor figyelmen kívül hagyni minden olyan időszakot, amely az aktív ügykezelésnek tulajdonítható. Ezt követően tehát a nyilvánvaló tétlenség időszakainak vizsgálatára kell összpontosítani, és ésszerűen nagylelkű engedményt kell adni azon idő tekintetében, amelynek valóban el kell telnie az írásbeli beadványok intézmény munkanyelvén történő rendelkezésre állása és azon időpont között, amikor a tárgyalásra való idézést ésszerűen ki lehet küldeni.⁵⁶

92. Újra hangsúlyozom, nincs olyan varázsszám, amelyet olyan „helyes” időtartamként meg lehetne jelölni, mint amelynek az ésszerű időn belüli tisztességes tárgyaláshoz való jog tiszteletben tartása érdekében el kell telnie a lefordított akta rendelkezésre állása és a tárgyalásra való idézés között.⁵⁷ Egy meglehetősen egyértelmű esetben az eljárás e szakasza hat hónapot vehet igénybe. Egy jelentősen összetettebb ügyben (vagy például számos többszörösen összefüggő fellebbezéssel jellemzett kartell esetében) szükség lehet kétszer ennyi időre, talán még többre is. Általában – az általam figyelembe vett paraméterek tekintetében – úgy vélem, olyan ügyben, ahol *nem* kerül sor aktív ügykezelésre, ha 18 hónapnál több telik el az (eljárás nyelvén zajló) írásbeli szakasz lezárását követően, és a feleket még mindig nem tájékoztatták a tárgyalás időpontjáról, meg kell szólaljanak a vészcsengők. Ez az időtartam már túlmegy azon, amelyet valószínű ügykezelési normának lehet tekinteni.

93. Következik-e ebből, hogy mihelyt ezt az (elismerten önkényesen megállapított) időpontot meghaladták, túlzott késedelemről beszélhetünk?

94. Álláspontom szerint nem. Úgy vélem, van egy átmeneti szakasz, amelynek során kétségtelenül késedelem áll fenn, de ez a késedelem még nem „túlzott” késedelem. Ez itt megint a szubjektív megítélés terepe, és nem a szigorú elemzése. A magam részéről kész vagyok elfogadni, hogy talán további mintegy hat hónap is eltelhet, mielőtt a késedelem túlzottá válna (azaz közérthetőbben: mielőtt a „későn” „elfogadhatatlanul későn” lenne). Mások más számokat rendelhetnek a különböző szakaszokhoz. De akkor, ha több mint két év eltelt az írásbeli szakasz végét követően, és nem került sor sem aktív ügykezelésre, sem a felek tárgyalásra való idézésére, hajlamos lennék a késedelmet túlzottnak tekinteni, és meg kellene győzni az ellenkezőjéről.

95. E körülmények között rátérek annak vizsgálatára, hogy vajon a jelen ügyben fennállt-e túlzott késedelem.

A felek érveinek összefoglalása

96. A Groupe Gascogne azt állítja, hogy amikor a határozatot és a kiszabott bírságot megtámadó keresetét benyújtotta a Törvényszékhez, bankgaranciát kötött le, hogy fedezze a bírság megfizetését és bármely, azon esetlegesen felhalmozódó kamatot, az elsőfokú eljárás kimeneteléig. A Groupe Gascogne azt állítja, hogy a (közel hat évig tartó) eljárás tartama túlzottan hosszú volt.⁵⁸ A Groupe Gascogne szerint a Törvényszék megsértette a Charta 47. cikkét, mivel nem hozott ésszerű időn belül ítéletet. Ennek megfelelően a Groupe Gascogne azt kéri a Bíróságtól, hogy helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet, illetve másodlagosan csökkentse a kiszabott bírságot, tekintettel arra a pénzügyi teherre, amely alapvető jogainak megsértése következtében nehezedett rá.

56 — Pontosan ezt a megközelítést fogadja el a strasbourgi bíróság is, például az 1997. február 25-i Findlay kontra Egyesült Királyság ítélet (Ítéletek és Határozatok Tára 1997-I.) 73., 74. pontjában.

57 — A fenti 40. lábjegyzetben hivatkozott Jaramillo-ügyben hozott ítélet 43. és 44. pontja.

58 — A megsemmisítés iránti keresetet 2006. február 23-án nyújtották be, az ítélethozatalra 2011. november 16-án került sor.

97. A Bizottság először is azt állítja, hogy a Groupe Gascogne beadványa elfogadhatatlan, mivel a Törvényszék előtti tárgyaláson nem hivatkozott az ésszerű időn belüli határozathozatal elmulasztására. Másodszor, a megtámadott ítéletet nem kellene teljes egészében hatályon kívül helyezni, mivel a Groupe Gascogne nem hozott fel olyan kifogást, mely szerint a védelemhez való jogai sérültek volna azért, mert a Törvényszék nem határozott az ügyében ésszerű időn belül. Harmadszor, még ha a Bíróság azt is állapítaná meg, hogy a Törvényszék előtti eljárás indokolatlanul hosszúvá nyúlt, a Groupe Gascogne-t nem érte semmilyen anyagi kár az eljárás elhúzódása miatt. Negyedszer, e körülmények között a megfelelő jogorvoslat a Groupe Gascogne számára a külön kártérítési kereset benyújtása. Ötödször, másodlagosan, ha a Bíróság kártérítést ítél meg a fellebbezési eljárásban, ennek szimbolikusnak kell lennie.

Értékelés: valóban elmulasztották az ésszerű időn belüli határozathozatalt?

98. Úgy vélem, a Groupe Gascogne számára nem eleve kizárt, hogy először az e Bíróság előtti fellebbezés során vesse fel a kérdést, hogy vajon a Törvényszék elmulasztotta-e az ésszerű időn belüli határozathozatalt,⁵⁹ ugyanazon okokból, amelyeket már a Gascogne Sack Deutschland ügyre vonatkozó indítványom 128–130. pontjában kifejtettem.

99. A Groupe Gascogne azt állítja, hogy késedelem állt be az írásbeli szakasz lezárása és a tárgyalásról szóló értesítés kézhezvétele között.⁶⁰ Ugyanakkor a Groupe Gascogne megerősíti, hogy az eljárás később zökkenőmentesen zajlott, miután az ügy 2010 szeptemberében átkerült egy új előadó bíróhoz.⁶¹

100. A Groupe Gascogne megsemmisítés iránti keresetét 2006. február 23-án nyújtotta be. Az írásbeli szakasz 2007. július 23-án zárult le. 2010. szeptember 23-án a Törvényszék Hivatala arról tájékoztatta a Groupe Gascogne-t, hogy az ügyet a negyedik tanácsnak osztották ki (ebben a szakaszban mintegy három év és két hónap telt tétlenül). 2010. október 20-án a Groupe Gascogne kérte az írásbeli szakasz újbóli megnyitását.⁶² A 2010. december 14-én a társaságot arról tájékoztatták, hogy az ügyet tárgyalásra tűzték. Az ügyet a Törvényszék 2011. február 2-án tárgyalta, és abban az évben november 16-án született ítélet.

101. Mi indokolhatná az írásbeli szakasz vége és a különböző tárgyalásokra való idézések között eltelt (hosszú) időt?

102. Az e kartellel összefüggő ügyeket illetően a határozat legalább tizenhat címzettje nyújtott be megsemmisítés iránti keresetet a Törvényszékhez.⁶³ Ebből az egyiket visszavonták.⁶⁴ Két ügyben 2010. szeptember 13-án született ítélet.⁶⁵ Kilenc ügyben (a jelen ügyet is beleértve) 2011. november 16-án hoztak ítéletet. Három további ügy van folyamatban a Törvényszék előtt. E fellebbezésen kívül, két további – Gascogne Sack Deutschland és Kendrion – fellebbezés van folyamatban a Bíróság előtt.⁶⁶

103. A Groupe Gascogne ügye szorosan összefügg a leányvállalata, a GSD ügyével. Ugyanakkor az ügy közel ugyanolyan ütemben haladt, mint az anyavállalaté, ezért tehát nem akadályozta a jelen eljárást.

59 — Lásd a fenti 75. pontot.

60 — Ez közös jellemzője mindhárom fellebbezésnek, lásd még a Gascogne Sack Deutschland és a Kendrion-ügyet.

61 — A GSD és a Kendrion is azt állítja, hogy az ügye gyorsabban haladt, amikor átkerült egy új előadó bíróhoz.

62 — Lásd a fenti 17. pontot.

63 — A tizenhat ügyben hat különböző nyelven folyt az eljárás.

64 — A T-43/06. sz., Cofira Sac kontra Bizottság ügyben 2006. július 6-án hozott végzés. A Törvényszék végzésének teljes szövege francia és olasz nyelven érhető el a Bíróság honlapján.

65 — i) a T-26/06. sz., Trioplast Wittenheim kontra Bizottság ügyben 2010. szeptember 13-án hozott ítélet. A teljes szöveg francia és svéd nyelven érhető el a Bíróság honlapján. ii) a T-40/06. sz., Trioplast Industrier AB kontra Bizottság ügyben 2010. szeptember 13-án hozott ítélet (EBHT 2010, II-4893. o.).

66 — A C-35/12. P. sz., Plásticos Españoles SA (ASPLA) kontra Bizottság ügy és a C-36/12. P. sz., Armando Álvarez SA kontra Bizottság ügy. Mindkét ügyet felfüggesztették a Groupe Gascogne, Gascogne Sack Deutschland és Kendrion ügyekben történő ítélet kihirdetéséig.

104. A négy Baustahlgewebe-kritériumot alkalmazva világos, hogy mivel a Groupe Gascogne egyetemlegesen felel a 9,9 millió EUR összegű bírságért, az ügy fontos a vállalkozás számára.⁶⁷ Az is világos, hogy az ügy összetett kérdéseket vet fel.

105. Nem gondolom, hogy az eljárás tartama a Groupe Gascogne magatartásának lenne betudható. Igaz, hogy 2010. október 20-án a Groupe Gascogne kérte a Törvényszéket az írásbeli szakasz újbóli megnyitására, hogy a Charta Lisszabon utáni új státuszával kapcsolatos érveket terjesszen elő (lásd a fenti 19–21. pontot). Ugyanakkor egyértelmű abból a tényből, hogy a Groupe Gascogne-t 2010. december 14-én értesítették arról, hogy az ügyet tárgyalásra tűzték, hogy ez az eljárási esemény csekély vagy semmilyen hatással járt az eljárás teljes tartamára nézve.

106. Tudomásom szerint az írásbeli szakasz vége és a Groupe Gascogne-nak az írásbeli szakasz újbóli megnyitása iránti kérelme között eltelt nyilvánvaló tétlenségi időszakban (három év két hónap) nem került sor aktív ügykezelésre.

107. Üres retorikaként visszautasítom a Groupe Gascogne azon állítását, amely szerint az a tény, hogy az ügyet az új előadó bíró kijelölését követően mintegy három hónapon belül tárgyalásra tűzték ki, azt jelentené, hogy azt *ab initio* is egyértelműen kezelni lehetett volna ennyi idő alatt. Egyfelől alaptalan és valószerűtlen olyan következtetést levonni, hogy az új előadó olyan aktákat vett át, amelyeken az elődje semmilyen munkát nem végzett, másfelől teljesen egyértelmű, hogy Van der Woude bíró és csapata rendkívüli erőfeszítéseket tett, hogy az ipari műanyagcsákók ügyét tárgyalásra tűzhesse. Teljes mértékben téves és valószínűtlen lenne az általuk felhasznált időt alapul venni annak megítéléséhez, hogy mi lett volna az ezen ügy feldolgozásához ésszerűen szükséges, „szokásos” időtartam.

108. Ugyancsak szükséges (amint arra korábban rámutattam) kellő engedményeket tenni a fordításra és a számos – ugyanahhoz a kartellhez és vitatott bizottsági határozathoz kapcsolódó, összetett tény- és jogkérdéseket felvető – összekapcsolódó akta – beadványok és részletes (általában nem lefordított) mellékletek – gondos áttanulmányozására tekintettel. Amennyire az aktából megállapítható, nem volt különös ok arra, hogy az erre a konkrét kartellre vonatkozó fellebbezéseket különös sürgősséggel kezeljék (vagy hogy a bizottsági határozatot megtámadó 15 kereseti kérelemből miért épp a Groupe Gascogne, a GSD és a Kendrion fellebbezéséhez vezető három keresetet kellett volna a kezdetektől különleges bánásmódban részesíteni – nem voltak például megalapozott, de végül sikertelen, ideiglenes intézkedések iránti kérelmek). Más szóval: a fellebbezők jogosultak voltak ügyük ésszerű gyorsasággal történő kezelésére, de sem többre, sem kevesebbre.

109. Ez alapján értékelve, valamint a 72–95. pontban kifejtett általános paraméterek alkalmazásával mindazonáltal elkerülhetetlen a megállapítás, hogy az ügy túl hosszú időt vett igénybe.

110. Véleményem szerint a Bíróságnak tartózkodnia kell attól, hogy ítéletében egyetlen konkrét számot adjon meg hónapokban arra nézve, hogy szabályszerűen mennyi időnek kellene eltelnie az (eljárás nyelvén zajló) írásbeli szakasz vége és az általános kartellügy tárgyalásra tűzése között. Míg belső célokat ki lehet és ki is kell tűzni, e számok csak útmutatásul szolgálhatnak. Tökéletesen jó okai lehetnek ezek túllépésének egy adott fellebbezés, vagy fellebbezések sora esetében. Ebből az következik – amint arra már rámutattam⁶⁸ –, hogy a késedelmet csakis esetről esetre lehet értékelni.

111. Ugyanakkor elfogadom, hogy annál többet kell mondani, mint hogy „a jelen ügyben túlzott késedelem állt fenn”. Egyfelől meg kell jelölni, hogy milyen mértékben sérült az ésszerű időn belüli tisztességes tárgyaláshoz való jog. Másfelől, amennyiben bármelyik felperes külön kártérítési keresetet fontolgatna,⁶⁹ számszerűsíteni kell a jogsértést, hogy az ilyen keresettel foglalkozni lehessen.

67 — A GSD-vel szemben kiszabott bírság 13,2 millió euró. A Groupe Gascogne egyetemlegesen felel a 100%-os tulajdonában álló leányvállalatával szemben kiszabott bírságból 9,9 millió euróért.

68 — Lásd a fenti 81–84. pontot.

69 — Lásd az alábbi 133 és az azt követő pontokat.

112. Nem tudom eléggé hangsúlyozni, hogy a késedelem számszerűsítése nem egzakt tudomány. Bármilyen értékelés csak közelítő lehet. Ezen ügy jellemzőit az ipari műanyagzsákokat érintő kartellt megbírságoló, határozat elleni valamennyi kereset fényében vizsgálva és az írásbeli eljárás vége és a tárgyalásra szóló idézés között eltelt időszakra összpontosítva úgy vélem, ésszerűen elmondható, hogy az eljárás e szakaszában akár két év is eltelhetett anélkül, hogy szükségképpen jogosan „túlzottnak” minősíthető késedelemről beszélhetnénk. Ebből következik, hogy kerekítve ezen ügy körülbelül másfél évvel tartott tovább első fokon a Törvényszék előtt, mint kellett volna.

113. Mit kell tennie a Bíróságnak, ha egy fellebbezés keretében az ésszerű időn belüli ítélethozatal elmulasztásának kérdését vetik fel?

Jogorvoslatok

114. Amennyiben az ügyet nem tárgyalják ésszerű időn belül, e jogsértés bármely jogorvoslatának hatékonynak kell lennie.⁷⁰ Az EJEE-vel összefüggésben a strasbourgi bíróság rámutatott arra, hogy a szerződő felek jogrendszerében külön eljárást kell biztosítani ilyen kérelmek kezelésére.⁷¹

115. A Bíróság két különböző megközelítést követett a Baustahlgewebe-ügyben (bírságcsökkentés) és a Der Grüne Punkt ügyben (külön kártérítési kereset). Egyik sem tökéletes.

116. A Groupe Gascogne a Baustahlgewebe-ügyben alkalmazott megközelítés alkalmazását kéri a Bíróságtól.⁷² E megközelítés a pergazdaságosság nyilvánvaló előnyével jár. Ugyanakkor, amint a későbbiekben kifejtem, kétségeim vannak e megközelítés jogalapjának helytállóságát és azt illetően, hogy mennyiben mondható el, hogy ez a megközelítés hatékony és megfelelő jogorvoslatot kínál.⁷³

117. A Der Grüne Punkt ügyben alkalmazott megközelítés a Törvényszék előtt külön kártérítési kereset benyújtását kívánja meg. A Törvényszék vizsgálja meg, hogy a kérelmező szenvedett-e el sérelmet vagy kárt, a kár és az ésszerű időn belüli ítélethozatal elmaradása között fennáll-e okozati összefüggés, és e bíróság számszerűsíti a károkat. Így a megítélt kártérítés a kérelmező által elszenvedett tényleges kárt tükrözi. A Baustahlgewebe ügyben alkalmazott megközelítésben nincs ilyen vizsgálat. E Bíróság nem vizsgálja a részletes kártérítési kérelmeket, amikor a kérelmező a Törvényszéknek – versenyjogi szabályok megsértését szankcionáló bizottsági határozatot megerősítő – ítélete elleni fellebbezés keretében hivatkozik indokolatlan késedelemre. Inkább átfogóan vizsgálja, hogy a bírság milyen arányú csökkentése lenne megfelelő. Jellegéből adódóan ugyanakkor a Der Grüne Punkt ügyben alkalmazott megközelítés eljárási szempontból sokkal terheesebb, mivel külön kártérítési kereset benyújtását kívánja meg. Ráadásul a kérelmet a Törvényszéknél kellene benyújtani, amelynek pontosan az érdemi fellebbezéssel kapcsolatos magatartása szolgál a kártérítési kereset alapjául. Megfelelne-e ez az eljárás az EJEE 6. cikkének (1) bekezdésében foglalt követelményeknek?

118. Úgy tűnik, az Európai Unióban nincs általánosnak tekinthető jogorvoslat a versenyjogi ügyekben ésszerű időn belül történő határozathozatal elmulasztása esetére. Egyes tagállamok a kiszabott bírság mérséklését írják elő, vagy a végrehajtás enyhítését, ha túlzott volt a késedelem.⁷⁴ Más tagállamok pusztán pénzbeli kompenzációt nyújtanak a bírság csökkentése helyett.⁷⁵ Egyesek konkrét rendelkezéseket fogadtak el az ésszerű időn belüli tisztességes tárgyaláshoz való jog megsértése esetére

70 — A Nagytanács 30210/96. sz., Kudla kontra Lengyelország ügyben hozott ítéletének 156. pontja (Ítéletek és Határozatok Tára 2000-XI).

71 — A fenti 70. lábjegyzetben hivatkozott Kudla kontra Lengyelország ügyben hozott ítélet 157. pontja.

72 — A Gascogne Sack Deutschland és a Kendrion-ügy felperesei ugyanezt a megközelítést vallják.

73 — Lásd az alábbi 130. és 131. pontot.

74 — Ausztria, Belgium, Németország, Finnország, Hollandia, Spanyolország az Egyesült Királyság.

75 — Franciaország, Olaszország, Lengyelország és Románia.

szóló kompenzációval kapcsolatban.⁷⁶ Mások ezzel szemben úgy vélik, hogy egy, az ésszerű időn belüli határozathozatal elmulasztását kimondó ítélet méltányos elégtétel.⁷⁷ Legalább egy tagállamban⁷⁸ vannak konkrét szabályok a bírság csökkentésének százalékos mértékére, amelyet akkor kell alkalmazni, ha versenyjogi ügyekben nem hoznak ésszerű időn belül határozatot.

119. A Bíróság felkérte a 27 tagállamot, az Európai Parlamentet és a Tanácsot, hogy írásban fejtsek ki a Baustahlgewebe, illetve a Der Grüne Punkt ügyben elfogadott megközelítéssel kapcsolatos álláspontjukat. Hét tagállam az elsőt, három a másodikat részesítette előnyben, hat tagállam pedig nem jelölt meg preferenciát. A Tanács a Baustahlgewebe-megközelítést támogatta, elismerve, hogy a két jogorvoslati lehetőség együtt él, és egyik sem tökéletes. Az Európai Parlament a Der Grüne Punkt megközelítést ítélte megfelelőbbnek.

120. A strasbourgi bíróság kimondta, hogy adott esetben az ítélet kellő elégtételt jelent eljárási szabálysértések esetén.⁷⁹ Az EJEE 41. cikke emellett előírja, hogy a bíróság szükség esetén igazságos elégtételt ítélhet meg. Az uniós jogban ugyanakkor nincs ezzel egyenértékű rendelkezés, amely kimondottan előírná, hogy a Bíróság ehhez hasonlóan „igazságos elégtételt” ítélhetne meg.

121. A következő elveket a Bíróság ítélkezési gyakorlatából, az EJEE strasbourgi bíróság általi értelmezéséből és a tagállamok jogi hagyományából vezetem le. Először is, nincs egységes megközelítés. Másodszor, bármelyik megközelítés valószínűleg tökéletlen abban az értelemben, hogy előnyökkel és hátrányokkal is bír. Harmadszor, bármelyik jogorvoslatnak hatékonynak kell lennie, ha meg kíván felelni az EJEE 13. cikkének és ennél fogva a Charta 47. cikkének.

122. Térjünk vissza egy pillanatra az első elvekhez.

123. Egy vállalkozás versenyjogi határozat megsemmisítése iránti keresetet nyújt be a Törvényszékhez. A szokásos sorozatos írásbeli beadványokat benyújtják, az írásbeli szakasz lezárul. Kezdetben a vállalkozás nevében eljárók nem aggódnak az eltelt idő miatt, a bíróság kétségtávol dolgozik az ügyön. Egy idő után érdeklődnek a Törvényszék Hivatalánál, hogy miként halad az ügy. Az aktív ügykezelésre utaló jelek hiányában talán egy illedelmes hivatalos levelet írnak a Törvényszéknek, amelyben aggodalmukat fejezik ki az eddig eltelt idő miatt, és megjelölnék valószínűsíthető károkat (a bankgarancia előre nem látható többletköltségei, a részvényárfolyamot károsan befolyásoló, a jövőbeli tervezést nehezítő bizonytalanság és így tovább), egyben fenntartják az ügyfél jogát arra, hogy az ügykezelésben bekövetkezett ésszerűtlen késedelemre hivatkozzon, ezért vagy az eredetileg kiszabott bírság csökkentését kéri, vagy kártérítést. Ha a Törvényszék erre az eljárás felgyorsításával reagál, helyes, a problémát csírájában elfojtják, és nincs további jogorvoslatra szükség. Feltéve, hogy ez nem így történik, az ésszerűtlen késedelemre történő hivatkozást ismételten elő lehet terjeszteni a Törvényszék előtti tárgyaláson.

76 — Németország, Finnország, Olaszország és Lengyelország.

77 — Németország és Görögország.

78 — A következő szabályokat a holland bíróságok ítélkezési gyakorlata alakította ki versenyjogi ügyekben. Az eljárás tartamát ésszerűtlennek ítélik, ha a közigazgatási és bírósági szakasz együttes tartama meghaladja az öt évet és hat hónapot. Amennyiben az ezt meghaladó időszak nem éri el a hat hónapot, a bírság akár 5%-kal csökkenthető. A csökkentés legfeljebb 10% (10 000 EUR felső határig), ha az eljárás túlzottan tekinthető szakasza 6 és 12 hónap között van. A 12 hónapot meghaladó ilyen időszakok esetében a bíróság mérlegelheti, hogy mekkora összeggel csökkentse a bírságot.

79 — EJEB, 1989 május 24-i Hauschildt kontra Denmark ítélet, A sorozat 154. szám, 58 §.

124. Hogyan kezeli ezt a beadványt a Törvényszék? Itt határozott különbséget szeretnék tenni azon esetek között, amikor a felperes még teljes mértékben gyakorolni tudja védelemhez való jogát, illetve amikor – remélhetőleg ritkán – pusztán az idő múlása lehetetlenné tette a felperes számára a tisztességes tárgyalás elérését.⁸⁰ Ilyen körülmények között az egyetlen hatékony jogorvoslat az ésszerű időn belüli tisztességes tárgyaláshoz való jog megsértése esetére valóban a határozat megsemmisítése. Ugyanakkor e három fellebbezésben semmi nem utal arra, hogy a Groupe Gascogne-t, a GSD-t vagy a Kendriont bármi gátolta volna abban, hogy hatékonyan érveljenek keresetük alátámasztására.

125. A Törvényszék előtt megtámadott bírságot versenyszabályok konkrét megsértése miatt szabták ki. Feltéve, hogy a fellebbezés egyetlen érdemi jogalapja sem áll helyt, mi lenne a bírságcsökkenés mögött meghúzódó logika? Én nem látok ilyet. Amennyiben a vállalkozások konkrét károkat tudnak felmutatni – olyan károkat, amelyek a fellebbezésük elbírálására szánt összes idő „ésszerűtlennek” vagy „túlzottnak” tekinthető része okán merültek fel –, az EUMSZ 340. cikk szerinti (külön) kártérítési keresetnek lehet helye. Ugyanakkor a Törvényszéknél felmerült késedelem fogalmilag meglehetősen elkülönül attól a versenyellenes magatartástól, amely a Bizottságot elsősorban bírság kiszabására indította. Ebből az okból kifolyólag az indokolatlan késedelemre vonatkozó beadvány a Törvényszék előtt helyesen minősíthető hatástalannak. Még ha jogilag megalapozott is lenne, és az ügy tényei alá is támasztanák, nem lehet hatással a fellebbezés kimenetelére.⁸¹

126. Ha azonban az ilyen beadvány hatástalan a Törvényszék előtt, minden bizonnyal ugyanígy hatástalan e fellebbezési bíróság előtt is?

127. Ezért nem értek egyet a Baustahlgewebe-megközelítéssel. Egy vállalkozással szemben a versenyszabályok megsértése miatt kiszabott bírság nem hasonlítható egy magánszeméllyel szemben kiszabott szabadságvesztés-büntetéshez, ahol az eljárási késedelem valóban megfelelően orvosolni lehet (amennyiben a magánszemélyt bűnösnek találják, és szabadságvesztést érdemel) azáltal, hogy csökkentik a letöltendő büntetést. Ehelyett, ha egy vállalkozás sérelmet szenvedett a késedelem miatt, e sérelem kifejezhető olyan pénzügyi károkból, amelyek okozati összefüggésben állnak a fellebbezés elbírálására fordított túlságosan hosszú időtartammal. Bizonyítékokat lehet előterjeszteni, és ha a kár bizonyítást nyer, megfelelő kártalanítást lehet megítélni. Az uniós jogrendben inkább a Törvényszék, semmint a Bíróság rendelkezik hatáskörrel a részletes ténymegállapítás és a bizonyítékok értékelése tekintetében. Ez olyan további tényezőnek tűnik számomra, amely annak megállapítása mellett szól, hogy a Törvényszék előtti önálló kártérítési kereset az előnyben részesítendő megoldás azon törekvéshez képest, hogy a hatékony jogorvoslatot a bírság fellebbezés során történő csökkentése révén biztosítsák.

128. Anglia egy XVIII. századi lordkancellárja egyszer feltette a kérdést: „valóban azt várná egy társaságtól, hogy lelkiismerete legyen, amikor nincs lelke, mely elkárthatna, és nincs teste, amit meg lehetne ütni?”⁸² E jellemzők hiányának része az is, hogy egy vállalkozás – a magánszeméllyel ellentétben – nem hivatkozhat meggyőzően a feje felett lógó per miatti lelki megrázkódtatásra.⁸³ Amennyiben a piacon a túlzott késedelem miatt kárt szenvedett, akkor ésszerűen elvárható, hogy e kárt megpróbálja pénzügyi mutatókban számszerűsíteni, és hogy az előterjesztett adatokat alátámasztó bizonyítékokat szolgáltasson.⁸⁴

80 — Talán ez gyakrabban fordul elő magánszemélyek, mint vállalkozások esetében, de nem zárható ki annak lehetősége, hogy a vállalkozás koronatanúja meghal, vagy nem lelhető fel az elhúzódozó eljárás folyamán.

81 — A C-46/98. P. sz., EFMA kontra Tanács ügyben 2000. szeptember 21-én hozott ítélet (EBHT 2000., I-7079. o.) 38. pontja, és lásd még a közelmúltból a C-520/09. P. sz., Arkema kontra Bizottság ügyben 2011. szeptember 29-én hozott ítélet (EBHT 2011., I-8901. o.) 31. pontját.

82 — Edward, Thurlow első bárója, Anglia lordkancellárja 1778–1783, majd 1783–1792 között, amint John Poynder idézi a *Literary Extractsben* (1844., első kötet, 268. o.).

83 — A strasbourgi bíróság több esetben ítélt már meg kártérítést nem vagyoni kárért, amikor úgy találta, hogy a felperes az ítélethezatal késedelemnek betudhatóan megpróbáltatásoknak és frusztrációnak volt kitéve, lásd például a 18273/04. sz., Barry kontra Írország ügyben 2005. december 15-én hozott ítélet 61. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot. Azonban ahol nincs a késedelemnek betudható kárra vonatkozó bizonyíték, a bíróság nem ítélt meg kártérítést, lásd például a fenti 79. lábjegyzetben hivatkozott Hauschildt kontra Dánia ügyben hozott ítéletének 58. pontját.

84 — Amennyiben a késedelemből kifejezett haszna származott, e hasznát is be kellene számíttatni, amikor az összes veszteségét számszerűsíti.

129. Hozzáteszem, hogy a Baustahlgewebe-megközelítéssel kapcsolatos aggályaimat súlyosbítja a bíróság ilyen körülmények között történő csökkentése pontos jogalapjával kapcsolatos kényelmetlenségérzet. Hasznos lehet itt is az első elvekhez fordulni.

130. Amikor a Bizottság bírságot szab ki, mérlegelési jogköre van az összeget illetően. Az 1/2003 rendeletben nincs külön rendelkezés, mely jogalapot biztosítana az egyébként kiszabott bírságnak a közigazgatási eljárás elhúzódása miatti csökkentéséhez. A Bizottság mindazonáltal így járt el a Dutch Beer ügyben.⁸⁵ A Törvényszék a bizottsági határozattal szemben benyújtott kereset keretében további 5%-kal csökkentette a bírságot, függetlenül attól, hogy a kereset érdemi jogalapjait elutasította.

131. Nem világos számomra, hogy az EUMSZ 261. cikk (amelyre a Törvényszék támaszkodott) miképpen nyújt megfelelő alapot a bíróság csökkentéséhez, amikor nem volt érdemi jogalap *a bíróság jogsértésnek megfelelő mivoltára* vonatkozó bizottsági értékelés módosítására. Igaz, az 1/2003 rendelet 31. cikke és az EUMSZ 261. cikke „korlátlan felülvizsgálati jogkör” biztosít a Törvényszék (és fellebbezés keretében e Bíróság) számára, ám e korlátlan felülvizsgálati jogkör szorosan kapcsolódik az elkövetett jogsértéssel kapcsolatban kiszabott bírság megfelelőségéhez (vagy annak hiányához). Az eljárás késedelmének – legyen az a Bizottság késedelve a közigazgatási szakasz során, vagy a Törvényszék késedelve a bírósági szakasz során – semmi köze a vállalkozás magatartásához vagy a jogsértés súlyához.

132. Tudatában vagyok annak, hogy e megközelítés szigorúsága nem esik egybe a Törvényszék által az indokolatlan késedelemmel kapcsolatos kifogások kezelését illetően elfogadott állásponttal.⁸⁶ Nem egyezik a Bíróság által a Baustahlgewebe-ügyben elfogadott állásponttal sem. Azonban úgy tűnik számomra, hogy a Bíróság most olyan helyzetben van, hogy el tudja dönteni, és el is kell döntenie, hogy a jelenleg rendelkezésre álló két jogorvoslati útból melyik a jobb. Megértem, hogy a fellebbezés keretében csábító a bíróság (valamiféle ismeretlen alapon kiszámított, meghatározatlan százalékaránnyal való)⁸⁷ csökkentésének pergazdaságossága mellett dönteni. Nem találom azonban e megközelítés elméleti alapjait kielégítőnek (a bíróság és a magatartás közötti kapcsolat; hatáskör; átláthatóság), ráadásul a legrosszabb esetben a szinte teljesen önkényessé válás lehetőségét is magában hordja. (Hozzáteszem, egészen más lenne a helyzet, ha a jogalkotó úgy határozná, hogy különös szabályokat vezet be arra vonatkozóan, hogy versenyjogi ügyekben akár a közigazgatási, akár a bírósági szakaszban bekövetkezett indokolatlan késedelem esetén mi történjen a bírságok szintjével, ám ezt az utat még – úgy hiszem – nem vizsgálták.)

A kár számszerűsítése

133. A Groupe Gascogne úgy érvel, hogy kárt szenvedett a Törvényszék előtti eljárás elhúzódása okán. Ugyanakkor nem határozta meg kárigényként az ésszerű időn belüli tisztességes eljáráshoz való joga sérelmének betudott veszteséget.⁸⁸ Itt ismét hasznos lehet az első elvekhez visszatérni.

85 — A T-235/07. sz., Bavaria kontra Bizottság ügyben 2011. június 16-án hozott ítélet (EBHT 2011., II-3229. o.) (a továbbiakban: a Dutch Beer ügyben hozott ítélet).

86 — Lásd a fenti 85. lábjegyzetben hivatkozott Dutch Beer ügyben hozott ítéleten kívül a T-18/03. sz., CD-Contact Data kontra Bizottság ügyben 2009. április 30-án hozott ítéletet (EBHT 2009., II-1021. o.), és a T-214/06. sz., Imperial Chemical Industries kontra Bizottság ügyben 2012. június 5-én hozott ítéletet.

87 — Tudatában vagyok annak, hogy a fenti 36. lábjegyzetben hivatkozott Solvay-ügyhöz kapcsolódó indítványának 198. pontjában Kokott főtanácsnok azt javasolta, hogy megfelelő lenne a bírságot az adott esetben 50%-kal csökkenteni. Ha nem tévedek, nem hozott fel konkrét okokat arra vonatkozóan, hogy miért ez lenne a megfelelő százalékarány, még az is lehet, hogy azon megközelítésből indult ki, hogy „az ügy valamennyi körülményére tekintettel a megfelelő szám az X”. A fentebb már kifejtett okokból e megközelítés számomra megkérdőjelezhetőnek tűnik.

88 — Ugyanez a helyzet a GSD és a Kendrion esetében.

134. Amikor a Bizottság a versenyszabályok megsértéséért bírságot szab ki, és a határozat címzettjeként szereplő vállalkozás úgy dönt, hogy megtámadja a Bizottság határozatát a Törvényszék előtt, e vállalkozásnak választási lehetősége van. Vagy kifizeti a bírságot, vagy bankgaranciát szerez mind a bírság, mind az ezen összegen keletkező kamat fedezésére.⁸⁹ Tudtommal bevett gyakorlat, hogy a vállalkozások azt az üzleti döntést hozzák, hogy az utóbbi lehetőséget választják, mivel általában úgy vélik, hogy ehhez fűződik pénzügyi érdekük. Mindenesetre ezt tette a Groupe Gascogne is.⁹⁰

135. A Törvényszékhez benyújtott keresetnek nincs felfüggesztő hatálya. A felperest az ítélet meghozataláig a kizárólag vagyoni kártól védő ideiglenes intézkedéseknek sincs felfüggesztő hatályuk.⁹¹ Ennélfogva, még ha a vállalkozás eredményesen is támadja meg a bírságot kiszabó bizottsági határozatot, és eléri akár a határozat egészének megsemmisítését, akár a bírság csökkentését, továbbra is e vállalkozást terheli a bankgarancia finanszírozásának költsége, és ugyanúgy meg kell fizetnie minden fennmaradó bírságot a felhalmozódott kamataival. E finanszírozási költségek nem megtéríthetőek.

136. Ezzel ellentétben, amennyiben a vállalkozás úgy dönt, hogy kifizeti a bírságot, majd eredményesen támadja meg az azt kiszabó határozatot, e vállalkozás jogosult a kifizetett összeg és kamatainak visszatérítésére. A fizetett kamat ellensúlyozza azonényt, hogy a felperes nem használhatta fel ezen összeget, amíg a bírósági eljárás folyamatban volt.

137. Amennyiben a Törvényszékhez benyújtott kérelemről ésszerű időn belül ítélet születik, elfogadott, hogy az a vállalkozás, mely úgy döntött, hogy a bírság megfizetését bankgarancia révén biztosítja, felelős a bírság nem azonnali kifizetésével kapcsolatos döntéséből fakadó pénzügyi költségek viselésére. Amennyiben a Törvényszék előtti eljárás indokolatlanul hosszúvá nyúlik, e vállalkozást i. bizonytalanság fenyegeti, és ii. további költségek terhelik, hiszen a bankgarancia finanszírozását a vártnál hosszabb időn keresztül kell viselnie. Ugyanakkor, amennyiben az ügyben történő határozathozatal „ésszerű időtartamát” meghaladó időszakhoz kötődően van anyagi kár, az a versenyszabályok e vállalkozás általi megsértésétől és az e jogsértés miatt kiszabott bírságtól független. Ráadásul, mint a következőkben ki is fejtem, ebből nem szükségszerűen következik, hogy e költségek mindig anyagi veszteségnek minősülnek, mivel a vállalkozás választotta a bírság megfizetésére vonatkozó kötelezettség teljesítésének e módját.⁹²

138. Ekképpen, amikor egy vállalkozással szemben bírságot szabnak ki a versenyszabályok megsértéséért, az ügy elbírálásának időtartama nincs kihatással a bírságra magára.

139. Mielőtt egyértelműen a külön kártérítési kérelemmel kapcsolatos megközelítés mellett foglalnék állást, ki kell térnem két nyilvánvaló hátulütőre. Először is abban az esetben, ha túl sok időt vesztegettek már el, mi a helyzet a különálló kártérítési kereset benyújtásához szükséges további idővel? Másodszor, nem származnak-e abból problémák, hogy a kártérítési keresetet pont azon bírósághoz kell benyújtani, amely állítólag a felperesnek sérelmet okozott azzal, hogy nem bírálta el ésszerű időn belül a Bizottság határozata ellen benyújtott érdemi keresetét?

140. Az első ellenvetést illetően, magától értetődő, hogy a Törvényszéknek biztosítania kell, hogy a külön kártérítési keresetet a lehető leghamarabb bírálja el. Amennyiben ez így történik, az első lehetséges ellenvetés elutasítható.

89 — Lásd a Bizottságnak a Groupe Gascogne-hoz írt, 2005. december 13-i keltezésű levelét (a Groupe Gascogne Törvényszékhez benyújtott, a határozat megsemmisítése iránti keresetének 3. melléklete).

90 — Amint azt a GSD és a Kendrion is tette.

91 — Lásd például a Törvényszék elnökének a T-392/09. R. sz., 1. garantovány kontra Bizottság ügyben 2011. március 2-án hozott végzését.

92 — Lásd a fenti 134–138. pontot.

141. A második lehetséges ellenvetés súlyosabb. Az Európai Unió valamely intézményével szemben benyújtott kártérítési kereset a Törvényszék kizárólagos hatáskörébe tartozik. E bíróságnak szükségszerűen meg kell vizsgálnia az ilyen kártérítési keresetben felmerülő ténykérdéseket, mint például hogy volt-e vagyoni és/vagy nem vagyoni kár, valamint hogy e kárt a Charta 47. cikkének megsértése okozta-e. (Amennyiben e Bíróság még nem állapította meg fellebbezés keretében a Törvényszék előtt eljárás indokolatlan késedelmét, az egyik meghatározandó ténykérdés az, hogy volt-e valójában ilyen túlzott késedelem.)

142. Jóllehet az ilyen eljárást e Bíróság természetesen fellebbezés keretében felülvizsgálhatja, azon tény, hogy a Törvényszék lenne egyfelől az a fél, aki ellen az alapvető jogok állítólagos megsértése miatt keresetet nyújtottak be, és másfelől az a bíróság, amely e keresetet elbírálja, nem jelenti-e azt, hogy a Törvényszék nem tekinthető „független és pártatlan bíróságnak” az EJEE 6. cikk(1) bekezdése értelmében?⁹³

143. A strasbourgi bíróság úgy találta, hogy a függetlenség és pártatlanság fogalma szorosan összefügg. A következő tényezők relevánsak a függetlenség mérlegelése során: az érintett bíróság tagjai kinevezésének módja és megbízatási ideje, a külső befolyással szembeni garanciák megléte, valamint az, hogy az érintett testület külső látszatra is a függetlenséget tükrözi-e. A pártatlanságot illetően a strasbourgi bíróság kimondta először is, hogy a bíróság tagjainak szubjektív módon mentesnek kell lenniük a személyes előítéletektől, illetve elfogultságtól, és másodszor, hogy a bíróságnak objektív módon is pártatlannak kell lennie, azaz ebben a tekintetben megfelelő biztosítékokat kell nyújtania az összes jogszerű kétely kizárására.⁹⁴

144. Az EUMSZ 252. cikkéből és a Bíróság alapokmányának 2. és 3. cikkéből kitűnik, hogy a Törvényszék tagjait olyan kötelezettségek terhelik, melyek függetlenségük és pártatlanságuk biztosítására hivatottak. Egyértelmű ráadásul, hogy nem valószínű, hogy a függetlenségük kétségeket vetne fel kártérítési keresetek elbírálásakor, mivel nem vizsgálja döntésüket felül olyan intézmény vagy testület, mely érdekelt lehetne ezen eljárások kimenetelében.

145. Úgy tűnik számomra, hogy a tényleges kérdés az, hogy a Törvényszék pártatlannak tűnik-e, amikor egy olyan kártérítési keresetben hoz határozatot, amely szerint maga a Törvényszék volt felelős a felperes alapvető jogainak megsértéséért.

146. Véleményem szerint vannak megfelelő tényezők a mérleg nyelvének azon irányba történő billentésére, hogy a Törvényszéket ésszerűen kellőképpen pártatlannak lehessen tekinteni.

147. Először is az esetlegesen fizetendő kártérítés nem magától a Törvényszéktől származna. A kártérítés az uniós költségvetésből származna, így a Törvényszéknek nem fűződne közvetlen érdeke az eljárás pénzügyi következményeihez.⁹⁵ Másodszor a személyes elfogultság hiányára vonatkozó szubjektív követelménynek való megfelelés érdekében⁹⁶ a Törvényszéknek biztosítania kell, hogy az ilyen kártérítési keresetet másik tanácshoz utalják, mint amelyik az érdemi keresetet tárgyalta. Harmadszor, amennyiben a Charta 47. cikkének megsértésére vonatkozó érvet valószínűleg a fellebbezés keretében terjesztik inkább elő, mint a Törvényszék előtt, a Bíróság határozná azon ügyben, hogy volt-e túlzott késedelem. A Törvényszék szerepe a kár bizonyításával és a mennyiség értékelésével kapcsolatos feladatokra korlátozódna. Negyedszer, jóllehet a Charta 47. cikkének

93 — A Baustahlgewebe-ügy idején Léger főtanácsnok azt javasolta, hogy ezeket az ügyeket a Bíróság bírálja el. Ugyanakkor erre már nincs lehetőség a Bíróság hatáskörére vonatkozó szabályoknak a Nizzai Szerződést követő módosulásai okán. Lásd Bot főtanácsnok fenti 36. lábjegyzetben hivatkozott Der Grüne Punkt ügyben ismertetett indítványának 321. pontját.

94 — A fenti 56. lábjegyzetben hivatkozott Findlay-ügyben hozott ítélet 73. pontja.

95 — A bírágok az uniós költségvetés saját forrásaiból kerülnek kifizetésre.

96 — Lásd a fenti 143. és 144. pontot.

megsértésével kapcsolatos eljárás megindítására okot adó helyzet a Törvényszék hatáskörébe tartozik, a Bizottság szerepe lenne az Európai Unió általános érdekének az EUSZ 17. cikk (1) bekezdése szerinti előmozdítása keretében az eljárás e bíróság előtti védelme.⁹⁷ Ötödször, a Törvényszék határozata természetesen a jogkérdéseket illetően a Bíróság felülvizsgálatának tárgyát képezheti.

148. Ennélfogva azt a következtetést vonom le, hogy amennyiben a felperes úgy véli, hogy kárt szenvedett annak következményeként, hogy a Törvényszék nem bírálta el ügyét ésszerű időn belül, a Törvényszék előtti kártérítési kereset megfelelőbb és hatékonyabb jogorvoslat a Chartának az EJEE 6. cikke (1) bekezdésének és 13. cikkének fényében értelmezett 47. cikkének értelmében, mint a bíróság összegének valamiféle csökkentése.⁹⁸ Amennyiben helyes a Törvényszék által elkövetett jogsértést – mindenféle esetleges kártérítési igénytől függetlenül – kifejezetten elismerni, úgy vélem, hogy kellő elégtételt jelent az e Bíróság által tett ilyen irányú nyilatkozat.

149. Még egy utolsó kérdést meg kell vizsgálni: milyen „esemény szolgálhat” az Unió szerződésen kívüli felelősségének alapjául az alapokmány 46. cikke értelmében? Véleményem szerint ez az esemény a Törvényszék előtti indokolatlan késedelem e Bíróság általi megállapítása kell, hogy legyen.⁹⁹ Következésképpen az ilyen kártérítési kereset benyújtására fennálló ötéves elévülési idő a Bíróság fellebbezés keretében hozott ítéletének kihirdetésétől számít.

150. Ezért azt javaslom, hogy a Bíróság állapítsa meg, hogy túlzott késedelem állt fent a Groupe Gascogne Törvényszékhez benyújtott keresetének elbírálását illetően; és tegye egyértelművé, hogy a Groupe Gascogne-nak, ha úgy dönt, lehetősége van benyújtani egy külön kártérítési keresetet.

Költségek

151. Ha a Bíróság egyetért a fellebbezéssel kapcsolatban kifejtett értékeléssel, akkor a Bíróság eljárási szabályzata 137., 138., 140. és 184. cikkének együttes olvasata alapján a Groupe Gascogne-t, a fellebbezés valamennyi érdemi jogalapja tekintetében pervesztes felet, kötelezni kell az eljárás költségeinek viselésére.

Végkövetkeztetések

152. Következésképpen azt javaslom, hogy a Bíróság:

- utasítsa el a fellebbezést;
- állapítsa meg, hogy a Törvényszék nem hozott ésszerű időn belül határozatot a T-72/06. sz., Groupe Gascogne kontra Bizottság ügyben; és
- kötelezze a Groupe Gascogne-t az eljárás költségeinek viselésére.

⁹⁷ — Lásd továbbá az EUMSZ 335. cikket.

⁹⁸ — A Groupe Gascogne bíróság csökkentésére irányuló jelen keresete, úgy tűnik számomra, hogy nyíltan a Baustahlgewebe-megközelítésen alapul: nem külön, vagyoni és/vagy nemvagyoni károk megtérítésére irányuló keresetként nyújtották be, és e Bíróságnak nem lenne hatásköre ilyen kereset elbírálására.

⁹⁹ — Amennyiben az „esemény” az az időpont, amikor az ésszerű ügykezelés indokolatlan késedelembe váltott, (a) ez jelentős jogbizonytalanságot szülne azon időpontot illetően, amelytől az ötéves elévülési időt számítani kell, és (b) a Törvényszék előtti valóban aránytalan késedelem eredményeképpen a kereset adott esetben az előtt elévülne, hogy a Törvényszék ítéletet hozna. Ez nem lehet helyénvaló.